

Suvi Kaipila
Vivian Pasuri
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Sosiaali- ja terveysalan perustutkinto
Sosionomi (AMK)
Opinnäytetyö, 2024

PERHEHOITAJIEN KOKEMUKSIA PERHEHOITOON SIJOITETTUJEN LASTEN TUEN TARPEISTA VARHAISKASVATUKSESSA.

TIIVISTELMÄ

Suvi Kaipila & Vivian Pasuri

Perhehoitajien kokemuksia perhehoitoon sijoitettujen lasten tuen tarpeista varhaiskasvatuksessa.

40 sivua, 3 liitettä

Kevät 2024

Diakonia ammattikorkeakoulu

Sosiaali- ja terveystieteiden ammattikorkeakoulu tutkinto

Sosionomi (AMK)

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää perhehoitajien näkemyksiä ja kokemuksia perhehoitoon sijoitettujen lasten tuen tarpeista varhaiskasvatuksessa. Tavoitteena oli tuottaa uutta tietoa ja keinoja AVA perhepalveluille, varhaiskasvattajille, perhehoitajille ja huoltajille. Opinnäytetyö tehtiin yhteistyössä AVA perhepalveluiden kanssa.

Opinnäytetyö oli tutkimuspainotteinen ja toteutettiin laadullisin menetelmin. Aineisto kerättiin sähköisellä kyselylomakkeella, joka lähetettiin AVA perhepalveluiden perhehoitajille. Verkkokyselyyn vastasi yhdeksän perhehoitajaa. Aineisto analysoitiin sisällön analyysillä. Tutkimuksen teoriaosuudessa perehdyttiin varhaiskasvatukseen, perhehoitoon, perhehoitoon sijoitetun lapsen erityistarpeisiin ja kasvatuskumppanuuteen.

Tutkimustulosten mukaan perhehoitajat ovat tyytyväisiä sijoitetun lapsen tuen tarpeiden huomioimiseen varhaiskasvatuksessa. Kasvatusyhteistyötä sijaisvanhempien ja varhaiskasvattajien välillä pidettiin tärkeänä. Tutkimuksen perusteella perhehoitajat kokivat haasteiksi käytännön tuen varhaiskasvatuksessa, lapsen kehityksen haasteet ja varhaiskasvattajien puutteellisen osaamisen.

Opinnäytetyön tuottaman tiedon avulla AVA perhepalvelut voi kartoittaa kehittämistyössään huomioon otettavia asioita ja kehittää sijoitettujen lasten varhaiskasvatusta.

Asiasanat: Kasvatusyhteistyö, perhehoito, tuen tarve, tukitoimet, varhaiskasvatus

ABSTRACT

Suvi Kaipila, Vivian Pasuri

Foster parents' experiences of the needs of support for the child placed in family care in early childhood education.

40 pages, 3 appendices

Spring 2024

Diaconia University of Applied Sciences

Bachelor's Degree Programme in Social Services

Bachelor of Social Services

The aim of this thesis was to find out the experiences and views of foster families on the needs of support for children placed in family care during the early childhood education. The aim was to produce more information for early childhood education personnel, AVA Foster Family Services, foster parents, and guardians. This thesis was made in the collaboration with AVA foster family services.

The thesis was based on research, and it was carried out as a qualitative study with some quantitative features. The material was collected via an electronic survey that was sent to AVA Foster Family Service's foster parents. Nine foster parents answered the survey. The material was analyzed with content analysis. The theoretical background of the thesis discussed early childhood education, the special needs of the child in family care, foster parents, children in placement, and parent- professional partnership.

The results of thesis showed that foster parents were satisfied how their children's special needs were taken note in early childhood education. The parent-professional partnership was important for many foster parents. According to the study, the challenges was practical support in early childhood education, child's development challenges and the early childhood educators' inadequate professional knowledge in child's special needs.

The information produced by this thesis can be utilized in further development work by AVA Foster Family Services in the field of early childhood education with the regards to children in placement.

Keywords: early childhood education, foster home care, need for support, parent-professional partnership, support measures

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	4
2 VARHAISKASVATUKSEN VAIKUTUS YKSILÖÖN, YHTEISÖÖN JA YHTEISKUNTAAN.....	5
2.1 Varhaiskasvatuksen tavoitteet ja kehitys.....	6
2.2 Varhaiskasvatuksessa toteutettava kolmitasoinen kasvun ja oppimisen tuki	8
3 LASTENSUOJELUN PERHEHOITO JA SIJOITETTU LAPSI.....	10
3.1 Lastensuojelun perhehoito	11
3.2 Perhehoitoon sijoitettu varhaiskasvatusikäinen lapsi ja tuen tarpeet ..	13
3.3 Perhehoitajan ja varhaiskasvattajien kasvatuskumppanuus	15
4 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS, TAVOITTEET JA YHTEISTYÖKUMPPANI	17
5 TUTKIMUSMENETELMÄT JA AINEISTON KERUU- JA ANALYYSIMENETELMÄT	18
5.1 Laadullisen tutkimuksen lähtökohtia	18
5.2 Sisällönanalyysin prosessi vaiheittain	21
6 TULOKSET	23
6.1 Perhehoitoon sijoitetun lapsen haasteet varhaiskasvatuksessa	24
6.2 Perhehoitoon sijoitetun lapsen tuen tarpeet varhaiskasvatuksessa	25
6.3 Perhehoitajien toiveet ja kehitysehdotukset	27
7 EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS	28
8 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA.....	30
LÄHTEET.....	35
LIITTEET	39
LIITE 1: Saatekirje	39
LIITE 2: Haastattelukysymykset.....	40

LIITE 3: Aineistonhallinta suunnitelma	41
--	----

1 JOHDANTO

Lastensuojelun perhehoitoon sijoitetut lapset ovat elämänsä aikana altistuneet haavoittaville kokemuksille. He tarvitsevat lähelleen aikuisen, joka on tärkeässä roolissa edistämässä lapsen selviytymistä. Parhaimmillaan varhaiskasvatus voi mahdollistaa lastensuojelun perhehoitoon sijoitetuille lapsille turvallisia vuorovai-
kutussuhteita. Varhaiskasvatus kaipaa enemmän tietoa lapsen käyttäytymiseen johtavista syistä, esimerkiksi lapsen elämänhistoriasta ja aiemmista kokemuk-
sista. Lisää tietoa kaivataan myös lastensuojelusta, trauma-auttamisesta ja lap-
sen selviytymisen tukemisesta varhaiskasvatuksessa. (Pesäpuu, i.a.)

Opinnäytetyössä tutkitaan perhehoitajien kokemuksia lastensuojelun perhehoi-
toon sijoitettujen lasten tuen tarpeiden huomioimisesta varhaiskasvatuksessa.
Aihe rakentui yhteistyökumppanin AVA perhepalveluiden toiveelle ja heidän tar-
peitaan vastaavaksi. Opinnäytetyön tarkoitus on tukea perhehoitajia, varhaiskas-
vatuksessa työskenteleviä ammattilaisia ja läheisiä.

Aihe on ajankohtainen, sillä sijoitettujen lasten määrä on ollut kasvussa viime vuosina. Itsenäisyyden juhluvuoden lastensäätiön (2023) tutkimus - samalta vii-
valta osoittaa kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten määrän kasvaneen yli kaksin-
kertaisesti viimeisen 30-vuoden aikana. Tutkimus ajanjaksolla 1992–2021 kunta-
tiedoista havaittiin vuonna 1992 kodin ulkopuolelle olevan sijoitettuna 8870 lasta,
vastaava luku oli vuonna 2021 17883 lasta. (Itla, i.a.). Terveystieteiden tutkimuskes-
kuksen tutkimuslaitoksen tutkimus- ja indikaattoripankin mukaan vuonna 2022 kodin ulko-
puolelle oli sijoitettuna 17 885 alle 18-vuotiasta eli 1,6 prosenttia lapsista. (THL,
i.a.).

Varhaiskasvatus on ollut esillä ja sen puutteista on puhuttu julkisuudessa viime aikoina paljon. Monet kasvukeskukset ovat kohdanneet varhaiskasvatuksen liit-
tyviä ongelmia jo pidemmän aikaa, lapsimäärät ovat kasvaneet, varhaiskasva-
tuksessa on henkilökuntapulaa, puutteellisia tiloja ja huonot työolosuhteet.
(Opetusalan ammattijärjestö OAJ, i.a.). Varhaiskasvatuksessa toteutettavasta

tuesta ja sen rakenteista on säädetty laissa hiljattain, Lapsen tukea vahvistava muutos tehtiin 1.8.2022 varhaiskasvatustalakiin. (Opetus- ja kulttuuriministeriö, i.a.) Varhaiskasvatukseen liittyviä opinnäytetöitä julkaistaan nyt paljon, mutta vain harva niistä on käsitellyt yhteyttä lastensuojelun perhehoitoon sijoitettuihin lapsiin.

Opinnäytetyö kartoittaa perhehoitajien kokemusta, näkemystä ja heidän omia ajatuksiaan lastensuojelun perhehoitoon sijoitettujen lasten tuen tarpeiden huomioimisesta varhaiskasvatuksessa. Perhehoitajien kokemuksia tutkittiin laadullisena tutkimuksena. Perhehoitajat antavat parhaiten tiedon omista kokemuksistaan. Tavoitteena on tuottaa tietoa ja keinoja, joiden avulla voidaan parantaa ja vahvistaa varhaiskasvatuksessa työskentelevien kasvattajien osaamista. Tutkimuskysely toteutettiin yhteistyössä AVA perhepalveluiden kanssa. Tutkimus on laadullinen, ja aineisto kerättiin sähköisesti verkkokyselynä Webropol-pohjan kautta. Kyselyssä käytettiin sekä avoimia- että valintakysymyksiä, ja vastaukset analysoitiin sisällönanalyysin keinoja käyttäen.

2 VARHAISKASVATUKSEN VAIKUTUS YKSILÖÖN, YHTEISÖÖN JA YHTEISKUNTAAN

Varhaiskasvatus toimii lapsen elämän suojatekijänä, koska se tarjoaa ainakin yhden aidon, lämpimän ja jatkuvan aikuissuhteen. Henkilökunnan ja lapsen päivähoitopaikan pysyvyys on todella tärkeää. (Määttä & Rantala, 2022, s. 221.) Varhaiskasvatuksella on merkittävä rooli yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistämisessä. Sen tavoitteena on lisätä koulutuksen tasa-arvon toteutumista ja mahdollistaa lapsille yhdenvertaiset mahdollisuudet varhaiskasvatukseen. Tavoitteena on myös edistää sukupuolten tasa-arvoa. (Heinonen ym., 2016, s. 170.) Viime vuosina varhaiskasvatusta on kehitetty, jotta se takaa lapsille hyvän ja vahvan perustan myöhemmälle oppimiselle. Lasten perhetaustasta johtuvia eroja voidaan tasata panostamalla varhaiseen oppimiseen sekä mahdollistamalla

osallistuminen laadukkaaseen varhaiskasvatukseen. (Opetus- ja kulttuuriministeriö, i.a.-c.)

2.1 Varhaiskasvatuksen tavoitteet ja kehitys

Varhaiskasvatus tarjoaa tavoitteellista ja suunnitelmallista toimintaa lapsille. Varhaiskasvatuksen kokonaisuus muodostuu kasvatuksesta, hoidosta ja opetuksesta. Varhaiskasvatuksen kokonaisuudessa keskeistä on pedagogiikka. Varhaiskasvatuksen tarkoitus on tukea ja edistää lapsen hyvinvointia kokonaisvaltaisesti. (Opetushallitus, i.a.-b.) Varhaiskasvatuksen tehtävä on varmistaa varhaiskasvatusympäristössä jatkuva kehittyminen, oppiminen, turvallisuus ja terveellisyys sekä turvata kunnioittava toimintatapa ja pysyvät vuorovaikutussuhteet. Varhaiskasvatuksen tehtävä on edistää yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Varhaiskasvatuksessa tuetaan lapsen yksilöllisiä tarpeita sekä kehitetään lapsen yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja. Varhaiskasvatuksessa tulee huomioida lapsen osallisuus sekä varmistaa yhteistyö vanhempien ja perheiden kanssa. (L 540/2018.)

Varhaiskasvatuslaissa tuli voimaan muutos 1.8.2020, jossa jokaiselle lapselle palautui yhdenvertainen oikeus varhaiskasvatukseen. Lapsen vanhemmat ja huoltajat tekevät päätöksen siitä, osallistuuko lapsi varhaiskasvatukseen. Esimerkki lakimuutoksesta on, että työttömän tai hoitovapaalla olevan vanhemman lapsella on oikeus kokopäiväiseen varhaiskasvatukseen. (Opetus- ja kulttuuriministeriö, i.a.-a.)

Varhaiskasvatuksessa jokaiselle lapselle laaditaan varhaiskasvatussuunnitelma. (L 540/2018). Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmassa otetaan huomioon lapsen osaaminen, vahvuudet, kiinnostuksen kohteet ja yksilölliset tarpeet. Suunnitelmassa huomioidaan myös lapsen kielellinen, kulttuurillinen ja katsomuksellinen tausta. Varhaiskasvatussuunnitelma on väline, jolla toimintaa suunnitellaan ja arvioidaan. Varhaiskasvatussuunnitelma tehdään, kun lapsi aloittaa varhaiskasvatuksessa, ja sitä päivitetään lapsen tarpeiden mukaisesti vähintään kerran vuodessa. Varhaiskasvatussuunnitelma laaditaan yhdessä lapsen, huoltajan sekä

lapsen opetuksesta, kasvatuksesta ja hoidosta vastaavan henkilön kanssa. Suunnitelmasta vastaa päiväkodeissa varhaiskasvatuksen opettaja. Varhaiskasvatuksen erityisopettaja voi osallistua suunnitelman tekoon tarpeen mukaan. Esimerkiksi silloin, kun kyse on lapsen tuen tarpeesta, tukitoimenpiteistä tai niiden toteuttamisen arvioinnista. Tarvittaessa varhaiskasvatussuunnitelman arviointiin ja laatimiseen voivat osallistua myös lapsen kehitystä ja oppimista tukevat asiantuntijat. (Opetushallitus, 2022, s. 12–13.)

Oikeus oppia -kehittämishjelma on entisen pääministeri Sanna Marinin aikaisen hallitusohjelman toimenpide, jonka tavoitteena oli parantaa varhaiskasvatuksen laatua. Kehittämishjelman tavoitteena oli esimerkiksi lapsen tuen rakenteesta säätäminen laissa, varhaiskasvatuksen johtajuuden kehittäminen ja varhaiskasvatuksen laadun arvioinnin kehittäminen. Viimevuosien kehitys on varmistanut, että opetuksellisia ja kasvatuksellisia tavoitteita voidaan saavuttaa hyvällä tavalla varhaiskasvatuksessa. (Ranta, 2021, s. 18.)

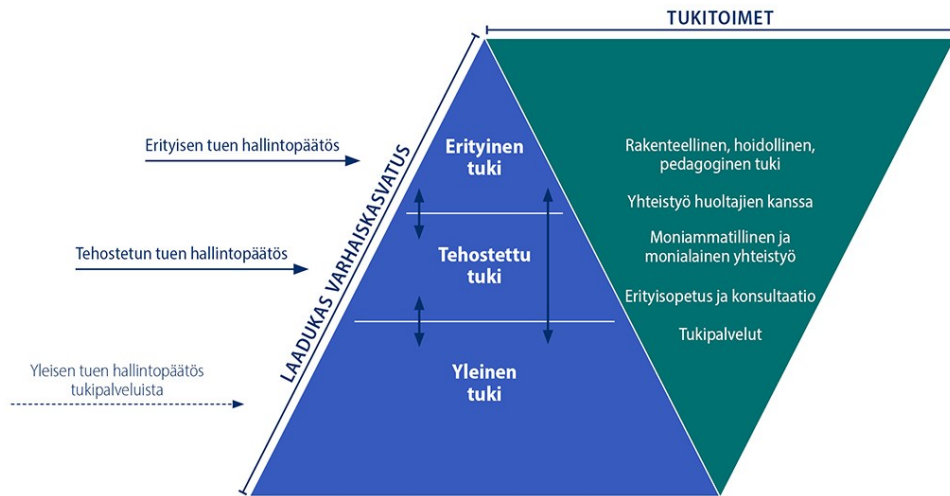
Varhaiskasvatusta tutkitaan ja kehitetään huomioiden monia eri näkökulmia. Yksi esimerkki on CARE-hanke. Jyväskylän yliopisto osallistui CARE-hankkeeseen (2014–2016) tutkimuksessa kartoitettiin suomalaisten vanhempien näkymiä varhaiskasvatuksen palveluista. Tutkimuksessa havaittiin suomalaisten vanhempien pitävän tärkeimpänä lasten ryhmän edellytystä sosiaaliseen ja emotionaaliseen ilmapiiriin. Vanhempien toive oli hoitajien pyrkimys sensitiiviseen tapaan vastata lapsen tarpeisiin yksilöllisesti ja yhteisöllisesti niin, että lasten oma mielipide on otettu huomioon. Vanhemmille oli merkityksellistä saada helposti yhteys henkilökuntaan, sekä saada tietoa lapsensa kehityksestä ja oppimisesta. Tutkimuksessa kävi ilmi, että Suomessa arvostetaan varhaiskasvatuksen henkilöstön koulutusta enemmän kuin Euroopan muissa maissa. (Heinonen ym., 2016, s. 215.) Varhaiskasvatuksen tutkiminen ja kehittäminen on merkittävää, jotta varhaiskasvatus voi tarjota lapsille hyvät lähtökohdat tulevaisuuteen. On tärkeä arvioida erilaisten kehittämistöiden ja hankkeiden toteutumista, jotta varhaiskasvatus voi toimia moniammatillisesti perheen ja lasten hyvinvoinnin varmistajana.

2.2 Varhaiskasvatuksessa toteutettava kolmitasoinen kasvun ja oppimisen tuki

Varhaiskasvatuksessa lapsella on oikeus saada tukea tarpeen mukaan. Tuki voi olla yleistä, tehostettua tai erityistä tukea. Tuen oikea-aikaisuus, yksilöllisyys ja tarpeisiin vastaava tapa edistää lapsen hyvinvointia, oppimista ja kehitystä. Lapsen vahvuudet ja tarpeet ovat varhaiskasvatuksessa tarjotun tuen lähtökohtana. Varhaiskasvatuksessa erilaisia tuen muotoja ovat pedagogiset-, rakenteelliset- ja hoidolliset tuet. Tuen muodot ja määrä määrittävät sen, onko kyseessä yleinen, tehostettu vai erityinen tuki. Eri tukien välillä siirrytään joustavasti ja arviointia tehdään yksilöllisesti. (Opetushallitus, i.a.-b.)

Vuonna 2021 eduskunnassa hyväksyttiin lakimuutos, jonka mukaan varhaiskasvatuksessa siirryttiin kolmitasoiseen kasvun ja oppimisen tukeen, tämä lapsen tukea vahvistava muutos tuli voimaan varhaiskasvatuslaissa syksyllä 2022. (Määttä & Rantala, 2022, s. 142). Laadukas varhaiskasvatus vaikuttaa lapsen tulevaisuuteen ja sen takia lapsella on oikeus oikea-aikaiseen ja tarvitsemaansa tukeen. Jokainen lapsi saa varhaiskasvatuksessa yleistä tukea. Yleinen tuki on esimerkiksi tukea päivittäisissä pukemis- tai syömistilanteissa. Jos lapsella on tarvetta yleisen tuen tasolla erityisopettajan opetukselle, hänelle voidaan tehdä hallintopäätös yleisestä tuesta. Tehostettua tukea annetaan lapselle silloin kun yleinen tuki ei riitä. Se voi olla pitkä- tai lyhytkestoista, tukitoimet voivat olla säännöllisiä ja niitä voi olla useita samanaikaisesti. Tehostetun tuen saaminen ei edellytä diagnoosia. Tehostetusta tuesta ja tukimuodoista tulee tehdä hallintopäätös. Erityinen tuki on tukimuodoista vahvin. Lapsi saa erityistä tukea, jos tehostettu tuki ei ole riittävää. Erityiseen tuen tarpeeseen voi olla syynä esimerkiksi vamma, sairaus tai kehityksen viivästyminen. Tukitoimien suunnittelu on aina yksilöllistä ja erityinen tuki on jatkuvaa ja kokoaikaista. Erityisen tuen aikana on usein käytössä monia erilaisia tukimuotoja ja tukipalveluita. Erityinen tuki ei edellytä aiempaa tehostettua tukea, diagnoosia tai kuntoutustarvetta. Erityisestä tuesta ja tukitoimista tehdään tehostetun tuen tapaan hallintopäätös. (Opetus- ja kulttuuriministeriö, i.a.-b.) Opetus- ja kulttuuriministeriön kuvassa on kuvattu varhaiskasvatuksessa toteutettava tuki ja tukien välillä liikkuminen. Toteutettavan tuen ja tukitoimien tavoitteena on laadukas varhaiskasvatus. (KUVA 1.)

Varhaiskasvatuksessa toteutettava tuki

Kuva 1. Varhaiskasvatuksessa toteutettava tuki. (Opetus- ja kulttuuriministeriö, i.a.-b)

Varhaiskasvatussuunnitelmaa laadittaessa huoltajilla tulee olla mahdollisuus osallistua varhaiskasvatuksen toiminnan sekä kasvatustyön tavoitteiden suunnitteluun ja kehittämiseen yhdessä henkilöstön ja lasten kanssa. Huoltajan kanssa pitää keskustella lapsen tuen saamisen mahdollisuudesta ja tuen keskeisistä periaatteista. Yhdessä huoltajan kanssa tulee sopia lapselle annettavasta tuesta ja sen toteutusmuodoista. Yhteistyöllä huoltajien kanssa on suuri merkitys silloin, kun suunnitellaan ja toteutetaan lasten kehityksen ja oppimisen tukea. (Opetushallitus, 2018, s. 34.) Aina yhteistyö ei kuitenkaan ole mutkatonta ja lapsen tuen tarpeista voi kasvattajilla ja huoltajilla olla eriäviä mielipiteitä. Heiskanen tutki väitöskirjassaan (2019) tapahtumia, joissa vanhempien näkemys lapsen tuen tarpeesta erosi verrattain varhaiskasvatuksen ammattilaisen näkemyksestä. Tekstissään Heiskanen toi esille tavoitteen toimivasta yhteistyöstä. Yhteistyön tavoitteena tulee olla yhteinen näkemys, sen sijasta kumpi on oikeassa ja kumpi väärässä. (Heiskanen, 2019.) Vanhemmilla ja ammattilaisilla on erilaiset ajattelutavat lapsen taidosta oppia ja kehittyä sekä lapsen tuen tarpeista. Tärkeää on olla sensitiivinen ja keskustella lapsen asioista lasta arvostaen. (Ranta, 2021, s. 42–43.) Paikallisissa varhaiskasvatussuunnitelmissa päätetään tarkemmin kehityksen ja oppimisen tuen käytännöistä. Osassa kunnista on paljon tuen resursseja käytössä ja osassa kunnista saattaa puuttua esimerkiksi kokonaan pätevän

varhaiskasvatuksen erityisopettajan palvelut. Tämän takia eri kunnissa lapset ja perheet saavat hyvin eritasoisia palveluita. (Määttä & Rantala, 2022, s. 144.)

3 LASTENSUOJELUN PERHEHOITO JA SIJOITETTU LAPSI

Sijaishuolto on huostaanotetun lapsen, kiireellisesti sijoitetun lapsen tai väliaikais määräyksen nojalla sijoitetun lapsen sijoittamista kodin ulkopuolelle. Paikkaan, jossa lapsen hoito ja kasvatusta on turvallista. Sijaishuoltoa voidaan toteuttaa perhehoitona, laitoshuoltona tai muulla lapsen etua ajavalla vaihtoehdolla. Sijaishuollossa pitää huomioida perheen jälleen yhdistymisen tavoite. Sijaishuollon tai avohuollon sijoituksen päättyessä lapselle tai nuorelle on järjestettävä lastensuojelun jälkihuoltoa. Nuori saa jälkihuoltoa 21 ikävuoteen asti. Vuodesta 2020 nuorella on oikeus jälkihuoltoon 25 ikävuoteen asti. (L 417/2007, 49§, 75§.) Lastensuojelun perhehoito on kodin ulkopuolella tapahtuvaa hoitoa, kasvatusta ja huolenpitoa huostaanotetuille lapsille yksityisissä kodeissa. Silloin kun lapsi tai nuori ei voi asua omien vanhempiensa hoidossa, hänet otetaan huostaan. Perhehoito on näissä tapauksissa ensisijainen vaihtoehto. Yleisimpiä syitä huostaanotoille ovat vanhempien mielenterveys- ja päihdeongelmat. Huostaanotto sekä sijaishuolto järjestetään vain silloin, jos avohuollon tukitoimet eivät ole auttaneet tai, jos sijaishuolto on lapsen edun mukaisempi vaihtoehto. Myös niissä tapauksissa, joissa lapsi itse vaarantaa omaa terveyttään tai hänen kasvuolosuhteissaan ja huolenpidossaan on puutteita, lapsi tulee ottaa huostaan ja järjestää hänelle sijaishuolto. (L 417/2007.) Turvalliset ihmissuhteet suojaavat lapsia, joita on kohdeltu kaltoin. Lastensuojelun perhehoitoon sijoitetuilla lapsilla voi olla traumoja ja he ovat saattaneet tulla laiminlyödyiksi, jolloin he tarvitsevat pitkäkestoista ja luotettavaa hoivaa. (Sinkkonen, 2008, s. 44.)

3.1 Lastensuojelun perhehoito

Lastensuojelun perhehoidossa järjestetään tehtävään hyväksytyssä perheessä lapsen hoitoa, kasvatusta ja muuta ympärivuorokautista huolenpitoa. Perhehoidossa tavoitteena on antaa lapselle mahdollisuus kodinomaiseen hoitoon ja läheisiin ihmissuhteisiin. Tavoitteena on edistää lapsen perusturvallisuutta ja sosiaalista kehitystä. Perhehoidon tehtävä on tarjota lapselle mahdollisimman pysyvät ja hoitavat ihmissuhteet. (Eriksson & Säles, 2021, s. 9.) Lastensuojelun perhehoitajia kutsutaan sijaisvanhemmiksi. Sijaisvanhempien tehtävänä on huolehtia huostaanotetun lapsen tai nuoren hoidosta ja kasvatuksesta. (Perhehoitoliitto, 2014, s. 4.) Lapsen ja nuoren perhehoitajaa nimetään yleensä sijaisvanhemmaksi ja perhettä kutsutaan sijaisperheeksi. Nämä termit eivät ole silti juridisesti laillisia. (Perhehoitoliitto, 2016, s. 5.) Perhehoitajana voi toimia yksin asuva henkilö tai parisuhteessa oleva. Perheessä voi olla ennestään omia lapsia. (Perhehoitoliitto, 2016, s. 17.) Perhehoitajaksi voi ryhtyä sellainen henkilö, joka on käynyt vaaditut koulutukset. Henkilöllä tulee olla myös vaadittavat henkilökohtaiset valmiudet toteuttaa perhehoitoa. Sijaisvanhemmilta edellytetään valmiuksia kuten yhteistyön tekemistä erilaisten toimijoiden kanssa, lapsen hoivaamista ja lapsen kehityksen tukemista. (Perhehoitoliitto, 2018, s. 17–20.) Erityisiin syihin vedoten perhehoitaja voi suorittaa ennakkovalmennuksen vuoden sisällä sijoituksen aloittamisesta. (Perhehoitoliitto, 2016, s. 4.) Huolimatta perhehoitajan aiemmasta koulutuksesta tai kokeneisuudesta on hänen suoritettava ennakkovalmennus. Valmennus omakohtaisena käytäntönä auttaa oleellisesti valmistautumisessa perhehoitajan tehtävään. Ennakkovalmennusta toteuttavat kunnat, kuntayhtymät, alueelliset sijaishuollon tai perhehoidon yksiköt ja yksityiset perhehoitopalveluiden tekijät. Kouluttajia ovat lastensuojelun sosiaalityöntekijät yhdessä kokeneiden sijaisvanhempien kanssa. Valmennuksessa tehdään arviointi perheen valmiuksista, vahvuuksista ja kehittämistarpeista. (Perhehoitoliitto, 2016, s. 17–18.)

Perhehoitolaissa on määritetty, että perhehoidon tavoitteena on antaa henkilölle mahdollisuus kodinomaiseen hoitoon ja läheisiin ihmissuhteisiin sekä edistää hänen perusturvallisuuttaan ja sosiaalisia suhteitaan. (L 263/2015, 1§). Perhehoitajalla on tärkeä ja vastuullinen tehtävä. Sijoitetut lapset ovat usein kohdanneet

vaikeita kokemuksia. He tarvitsevat paljon läsnäoloa ja hoivaa perhehoitajalta sekä mahdollisesti ulkopuolista tukea esimerkiksi terapiaa. Lapsen yksilöllisyys eli uskonnollinen, kulttuurinen ja kielellinen tausta huomioidaan sijaisperhettä valittaessa. Sisarukset pyritään tilanteen mukaan sijoittamaan samaan sijaisperheeseen.

Lapsen ollessa perhehoidossa lapsen asioista vastaa sosiaalityöntekijä. Sosiaalityöntekijän tehtävänä on huolehtia laajasti lapsen oikeuksien ja edun toteutumisesta, osallisuudesta, palvelujen järjestämisestä ja sekä lapselle että sijaisperheelle tarjottavasta tuesta. Sosiaalityöntekijän tehtäviin kuuluu asiakassuunnitelman laatiminen lapselle. Asiakassuunnitelma tehdään yhdessä lapsen vanhempien, perhehoitajien ja muun lapsen verkoston kanssa. Asiakassuunnitelman toteutumista seurataan, kun lapsi on perhehoidossa. Sijoituksen aikana lapsen yhteyttä läheisiinsä tuetaan lapsen edun mukaisesti. Pidempiaikaisen perhehoidon lisäksi lapsi voidaan sijoittaa perhehoitoon myös avohuollon tukitoimena tai kii-reellisen sijoituksen ajaksi. (Terveysten ja hyvinvoinninlaitos, 2020). Sijoitetun lapsen asioita hoitava sosiaalityöntekijä on lapsen alkuperäiseltä kotipaikkakunnalta ja sijoittavalla kotikunnalla on pääasiallinen vastuu turvata lapselle asianmukaiset palvelut ja lapsen tarvitsemat tukitoimet. Varhaiskasvatuksesta ja perusopetuksesta on vastuussa se kunta, kaupunki tai alue mihin lapsi sijoitetaan. (Niemelä & Väливаara, 2021, s. 17.)

Perhehoito ja sijaisvanhemmuus tarjoaa paljon erilaisia kokemuksia sellaisille henkilöille, jotka sitä tekevät. Sijaisvanhemmuudesta puhuttaessa painotetaan usein huostaan otettujen lasten oirehinnan paljoutta, heidän läheistensä haastavia elämäntilanteita ja sosiaalityöntekijöiden vaihtuvuutta sekä lastensuojelun niukkoja taloudellisia resursseja. Perhehoito tarjoaa myös ikimuistoisia, hauskoja ja hyviä kokemuksia sekä kontakteja hyväntahtoisiin, mukaviin ihmisiin. Sijaisvanhemmalla on parhaassa tapauksessa etuoikeus nähdä, kuinka lapset toipuvat. Huolia voi herättää lasten tulevaisuus, lasten kuormittavuudesta johtuva uupumus, hoivan sitovuus tai tuen puute sosiaalityöntekijöiltä. (Hänninen, 2016, s. 91–92.)

3.2 Perhehoitoon sijoitettu varhaiskasvatukseenikäinen lapsi ja tuen tarpeet

Lastensuojelulaissa säädetään, että lapsella on oikeus varhaiskasvatukseen ja opetukseen sijaishuollon aikana siten kuin niistä säädetään varhaiskasvatustulaisissa, perusopetuslaissa sekä oppivelvollisuuslaissa. Laissa säädetään, että lapsen hoidosta ja kasvatuksesta sijaishuollossa vastaavan työntekijän tulee toimia yhteistyössä varhaiskasvatuksen, perusopetuksen tai muun lapsen opetuksen tai koulutuksen järjestäjän kanssa. (L 417/2007, 52a§.)

Lapsen perustarpeita on perusturva ja pysyvät ihmissuhteet. Lapset tarvitsevat lohdutusta ja haasteita, jotta voivat oivaltaa ja oppia uusia asioita. Lapsi tarvitsee sosiaalisia suhteita, ikäistensä seuraa ja turvallisia aikuisia. (Pihlaja & Viitala, 2022).

Lastensuojelun perhehoitoon sijoitetulla lapsella esiintyy verrattain usein mielenterveydellisiä ongelmia. Lapsen mielenterveyden ongelmat oireilevat masentuneisuutena, uhmakkuutena ja itsetunto-ongelmina. Joskus esiintyy merkkejä käytöshäiriöistä, kuten esimerkiksi omaisuuden tuhoamista. Lapsilla esiintyy usein myös levottomuutta, impulsiivisuutta ja oppimisvaikeuksia. Nämä käytökseen liittyvät oireet johtuvat usein lapsen poikkeavista kasvuympäristöistä, joihin lapsen on ollut pakko yrittää sopeutua. (Sinkkonen, 2015, s. 151.) Sijoitetun lapsen tunnepuolen haavat tulevat näkyviksi useimmiten haasteina myönteisessä ja kielteisessä tunnesäätely tilanteessa. Kun itsesäätely ei ole kehittynyt normaalisti, pienestäkin tunnekuohusta voi aiheutua lapselle suhteettoman iso reaktio. (Niemelä & Väливаara, 2021, s. 24.) Lapsi on aina oma yksilönsä, eikä jokaiselle sijoitetulle lapselle tule oireita. Kaikki käyttäytymishäiriöt eivät tarkoita psyykkisiä traumoja, vaan kyse voi olla ihan tavanomaisesta vaiheesta lapsen kehityksessä. (Niemelä & Väливаara, 2021, s. 25.)

Kiintymyssuhde on pienen lapsen ja hänen hoidostaan huolehtivan hoitajan välillä oleva tunneside, missä lapsi saa oikeanaikaisesti hoivan, turvan ja suojan tunteen, oppii säätelämään omia tunteitaan ja tarkkaavaisuuttaan. Kiintymyssuhteella on merkitystä siihen, kuinka lapsi suhtautuu itseensä ja muihin ihmisiin. (Niemelä & Väливаara, 2021, s. 19.) Kaikki lapset tarvitsevat kiintymyssuhteen

kehittyäkseen. Silloin kun lapsi joutuu eroon vanhemmistaan, hänen on haastava luottaa ja rakentaa kiintymyssuhdetta toisiin aikuisiin. Sijoitettu lapsi tuo perhehoitoon mukanaan historiansa, biologisen sukunsa sekä viranomaisverkoston. Perhehoitajienkin tunnesuhteen luominen lapseen voi olla haastavaa. (Vaattovaara, 2015, i.a.)

Turvallinen vuorovaikutussuhde aikuisen auttamana vahvistaa lapsen tunnesäätelykykyä osaksi hänen omaan persoonaansa. (Niemelä & Väливаara, 2021, s. 19.) Kiintymyssuhdeteoria auttaa ymmärtämään lapsen toimintamalleja paremmin. Esimerkiksi selviytymistä uhkaavista tai vaarallisista tilanteista. Kiintymyssuhdeteorian avulla voidaan hoitaa myös lapsen kehityksen ongelmakohtia. Lapselle voidaan tuottaa korjaavia kokemuksia. Työskentely lapsen kanssa vaatii paljon aikaa ja tunnesuhteeseen perustuvia kiintymys- ja vuorovaikutussuhteita lasta hoitavien kasvattajien kanssa. (Tuovila, 2008, s. 31.)

Lastensuojelun perhehoitoon sijoitetulla lapsella voi ilmentyä kehityksessä viivettä, ikä ja normaali kehitystaso ei toteudu. Vaikeasti traumatisoitunut lapsi voi ajautua kierteeseen, jossa jatkuva stressi ja huolestuneisuus kuluttavat resursseja tavanomaiselta kehitykseen kuuluvalla oppimisella. Tämä lisää pidemmällä aikavälillä riskejä käyttäytymisongelmiin ja mielenterveyden haasteisiin. Traumatisoituminen voi näkyä lapsen minäkäsityksessä, sosiaalisessa, fyysisessä kehityksessä, tunne-elämässä ja kognitiivisessa kehityksessä. (Niemelä & Väливаara, 2021, s. 22–23.) Kiintymyssuhdevaikeuksille altistuneet lapset ovat toistuvassa kierteessä joutua väärinkäsitettyiksi ja syrjäytyneiksi varhaiskasvatuksessa. Silloin kun aikuinen kykenee huomaamaan kontekstin lapsen käytöksen takana olevaan tunne elämään ja pystyy tunnistamaan syyn lapsen käytökseen, pystyy aikuinen vastaamaan myötätuntoisesti ja tukea antavasti lapselle. (Niemelä & Väливаara, 2021, s. 24.)

Hyvösen & Mustalahden (2020) tutkimuksen perusteella lastensuojelun perhehoitoon sijoitettujen lasten haasteet ovat näyttäytyneet lapsen käyttäytymisessä päiväkodin arjessa. Levottomuutta, rauhattomuutta, keskittymisvaikeuksia ja ylivilkkautta saattaa esiintyä. Lapset saattavat olla sulkeutuneita, vetäytyviä, jännittyneitä ja varuillaan olevia. Kehityksellinen ikä ei aina vastaa lapsen biologista

ikää. Kiintymyssuhdeongelmat ja mahdolliset lapsen kokemat traumat näyttäytyvät lapsen käyttäytymisessä myös varhaiskasvatuksessa. (Hyvönen & Mustalahti, 2020, s. 46.) Varhaiskasvatuksesta hyötyy usein etenkin sellaiset lapset, joilla on haasteita kehityksessä ja oppimisessa tai joilla on vaikeat elinolot. Varhaiskasvatuksella on positiivisia vaikutuksia niin lapsen nykyhetkeen kuin lapsen tulevaisuuteen pidemmällä aikavälillä. Varhaiskasvatuksen on arvioitu ennaltaehkäisevän lapsen oppimisvaikeuksia ja syrjäytymistä myöhemmässä elämässä. (Hiekkavuo & Forssell, 2018, s. 17.)

3.3 Perhehoitajan ja varhaiskasvattajien kasvatuskumppanuus

Varhaiskasvatuslaissa määritetään, että varhaiskasvatuksen tavoitteena on toimia yhdessä lapsen sekä lapsen vanhemman tai muun huoltajan, jotta lapsen kehitys voi olla tasapainoista ja hyvinvointi kokonaisvaltaista. Tavoitteena on tukea lapsen vanhempaa tai muuta huoltajaa kasvatustyössä. (L 540/2018.) Lapsen elämässä varhaiskasvatuksella on suuri merkitys. Lapsi tuo mukanaan varhaiskasvatukseen elämäkokemuksensa, joka koostuu pääasiassa huoltajan ja lapsen välisistä vuorovaikutus- ja kiintymyssuhteista. Varhaiskasvatuksen henkilöstön ja huoltajien välinen yhteistyö ja kommunikaatio luovat jatkuvuutta ja turvallisuutta lapsen elämään. Avoin, arvostava ja tasa-arvoinen kohtaaminen luovat hyvän pohjan kasvatusyhteistyölle. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, s. 19.)

Lapsen varhaisvuosina vanhemmilla on keskeinen rooli lapsen tuen suunnittelussa, arvioinnissa ja kehittämisessä. Vanhemmilta saatu tieto, erilaiset arvioinnin välineet ja -menetelmät tuottavat tietoa lapsen tuen tarpeiden laadusta ja haasteista. Lapsen tuen tarpeiden huolellinen selvittäminen muodostaa pohjan onnistuneelle pedagogiselle suunnittelulle ja tuen toteuttamiselle. (Pihlaja & Viitala, 2022). Kasvatuskumppanuus edellyttää jatkuvaa, vastavuoroista ja sitoutunutta vuorovaikutusta varhaiskasvatuksen henkilöstön ja huoltajien välillä. Tärkeitä tekijöitä onnistuneessa kasvatuskumppanuudessa on toistensa kunnioittaminen, tasa-arvoisuus ja yhdenvertaisuus. (Määttä & Rantala, 2022, s. 188–189.) Eri-tyislapsen huoltajat tulee nähdä kumppaneina eikä tuettavina, tällöin kasvattaja

voi uudistua ja kokea muutosmyönteisyyttä suhteessa lapseen ja muihin kasvat-tajiin. Kasvattajan tietoa ja pedagogista taitoa tarvitaan yhä, mutta rinnalle tarvi-taan myös ymmärrystä ja tietoa lapsen kulttuurisesta kasvuympäristöstä, per-heen toimintatavoista ja tavoitteista. Näitä tietoja voidaan saada vain huoltajilta, heidän kanssaan pitää olla samalla puolella. (Määttä & Rantala, 2022, s. 334.)

Sijaisvanhempana toimiminen on haastava tehtävä ja erityisen tärkeää on var-haiskasvatuksen antama apu. Luottamuksellisuus, avoimuus ja rehellisyys arki-nessa vuorokeskustelussa on välttämättömyys. Varhaiskasvatuksen ammattilai-sen apu ja asiantuntijuus vahvistaa sijaisvanhemman roolia. Varhaiskasvatta-jien on hyvä käyttää vastaavasti hyödykseen sijaisvanhempien näkemystä ja tuntemusta sijoitetusta lapsestaan. Läpinäkyvä ja avoin yhteistyö on avain luot-tamuksen saavuttamiseen, ja sillä voidaan taata lapselle tarvitsemiaan tuen tar-peita. Arjessa tapahtuu ihmeitä, mutta muutoksen käännteet ottavat aikansa ja edellyttävät järjestelmällisyyttä. (Niemelä & Välivaara, 2021, s. 41.)

Pesäpuu ry on tehnyt tutkimusta sijaislasten ja perhehoitajien kokemuksista var-haiskasvatuksessa. Tutkimuksen materiaaleista nähdään miten vanhempien ja varhaiskasvatuksessa työskentelevien välisellä suhteella on merkitystä lapseen. Perhehoitajat kokivat tarpeelliseksi kasvatusyhteistyön sitoutuneiden työntekijöi-den kanssa. Heidän kokemuksensa mukaan se luo sijoitetulle lapselle turvalli-semman ympäristön. Näiden kokemusten ja materiaalien perusteella voidaan päätellä kasvatuskumppanuudella olevan oma erityinen asemansa sijaisper-heelle. (Pesäpuu, i.a.)

4 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS, TAVOITTEET JA YHTEISTYÖKUMPPANI

Opinnäytetyön tarkoitus on saada tuotettua lisää tietoa lastensuojelun perhehoitoon sijoitetun lapsen tuen tarpeiden huomioimisesta varhaiskasvatuksessa perhehoitajan näkökulmasta. Perhehoitajille toteutettiin kysely, jolla haluttiin saada vastauksia lasten tuen tarpeiden huomioimisesta varhaiskasvatuksessa. Kysely toteutettiin yhteistyössä AVA perhepalveluiden kanssa.

Opinnäytetyön tavoitteena on kyselyn vastausten pohjalta analysoida perhehoitajien kokemusta ja näkökulmaa aiheesta. Saaduilla tuloksilla halutaan tuottaa uutta tietoa perhehoitajien kokemuksista AVA perhepalveluille, varhaiskasvattajille, perhehoitajille ja huoltajille. Opinnäytetyön tuottaman tiedon avulla AVA perhepalvelut saavat tietoonsa perhehoitajiensa näkemyksiä, kokemuksia ja ajatuksia sijoitetun lapsen tuen tarpeiden huomiointista varhaiskasvatuksessa. Tutkimuksen tuottaman tiedon avulla voidaan selvittää varhaiskasvatuksen henkilöstön osaamista, parantaa monialaisen yhteistyön toimivuutta ja olla edistämässä sijoitetun lapsen tasavertaista oikeutta saada tarvitsemansa tuki varhaiskasvatuksessa.

Tutkimuskysymys:

- Millaisia kokemuksia perhehoitajilla on lastensuojelun perhehoitoon sijoitetun lapsen tuen tarpeiden huomioimisesta varhaiskasvatuksessa?

Opinnäytetyön yhteistyökumppani on AVA perhepalvelut. AVA lyhenne tulee sanoista arvostus, välittäminen ja avoimuus. AVA perhepalvelut vastaavat perhehoitajien ja tukiperheiden rekrytoinnista sekä erityisen vahvasta tuesta tukiperhe-toiminnassa. AVA perhepalvelut rekrytoivat, ennakkovalmentavat ja kouluttavat perhehoitajia. He tarjoavat tukipalveluita, palkkaa ja korvausta perhehoitajille. (AVA perhepalvelut, i.a.) AVA perhepalveluilla voi toimia perhehoitajana yksin tai yhdessä puolison kanssa. Toimiminen perhehoitajana edellyttää

ennakkovalmennuksen suorittamista. Ennakkovalmennus tarjotaan AVA perhepalvelussa aloittaville perhehoitajille. Ennen ennakkovalmennusta ja ryhtymistä perhehoitajaksi tarvitaan lausunnot lääkäriltä ja asuinkunnalta hakijan soveltuvuudesta perhehoitajaksi. (AVA-perhepalvelut, i.a.) AVA-perhepalvelut haluavat olla mukana kehittämässä ja tutkimassa lisää perhehoitoon ja sijoitettuihin lapsiin liittyviä aiheita. AVA-perhepalvelut lähettivät saatekirjeen ja kyselylinkin heidän perhehoitajillensa. (LIITE 1)

5 TUTKIMUSMENETELMÄT JA AINEISTON KERUU- JA ANALYYSIMENETELMÄT

Tutkimuksen aineisto kerättiin verkkokyselynä Webropol-pohjan avulla. Yhteistyökumppani välitti saatekirjeen, jossa perhehoitajia tiedotettiin tutkimuksesta. Saatekirje sisälsi linkin kyselyyn. Perhehoitajille suunnattuun verkkokyselyyn laadittiin yhteensä kymmenen kysymystä. (LIITE 2) Kyselyssä käytettiin sekä avoimia- että valintakysymyksiä. Verkkokyselyn kysymykset laadittiin ja muotoiltiin niin, että vastauksista saataisiin mahdollisimman paljon perhehoitajien erilaisia kokemuksia analysoitavaksi. Kysymyksillä haluttiin saada kattavia vastauksia, jotka analysoinnin jälkeen vastaisivat hyvin opinnäytetyön tutkimuskysymykseen. Aluksi kyselyssä kartoitettiin lastensuojelun perhehoitoon sijoitettujen lasten määrää, ikää ja päivähoitomuotoa. Sen jälkeen selvitettiin lastensuojelun perhehoitoon sijoitettujen lasten haasteita, tuen tarpeita ja -muotoja sekä erillisiä tuki- palveluita varhaiskasvatuksessa. Kyselyn lopussa kysyttiin perhehoitajien kokemuksia tuen tarpeiden huomioinnista, toiveista ja kehitysehdotuksista.

5.1 Laadullisen tutkimuksen lähtökohtia

Tutkimus toteutettiin kvalitatiivisena eli laadullisena tutkimuksena. Opinnäytetyö tutkii ihmisten kokemuksia ja näkökulmia, joten sen takia tutkimusasetelmaksi valikoitui laadullinen tutkimus. Laadullisessa tutkimuksessa tavoitteena on saada

ihmisten omia kuvauksia koetusta todellisuudesta ja näyttää tutkimuksen aikana nousseiden tulkintojen avulla, esimerkkejä ihmisten toiminnasta. (Vilka, 2021, s. 120). Haastattelu, kysely, havainnointi ja erilaisista dokumenteista koottu tieto ovat laadullisen tutkimuksen yleisimpiä aineistonkeruumenetelmiä. Tutkittaessa erilaisia aikomuksia käyttäytyä jollain tavalla, on kysymiseen perustuva aineistonkeruumenetelmä sopivin vaihtoehto. Eettisyys liittyy tutkimuksen laatuun, vaikka tutkimus ei aina olisikaan laadukasta. Tutkijan tehtävänä on huolehtia hyvästä suunnitelmasta, tutkimusasetelman sopivuudesta ja laadukkaasta raportoinnista. (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 149.) Laadullista tutkimusta toteuttaessa tutkijan on tärkeä muistaa, että aineiston yleistämistä tehdään aina tulkinnoista eikä tutkimusaineistosta. Tulkinta syntyy tutkijan, teorian ja tutkimuksen vuoropuhelusta. (Vilka, 2021, s. 195.)

Verkkokyselyn ja -haastattelun etu on, että haastattelutilanteen mahdolliset haittaavat tekijät vähenevät. Todellisessa vuorovaikutustilanteessa erilaiset visuaaliset ja sanattomat tekijät saattavat määrittää valta-asetelmia. Sellaiset tekijät jäävät pois sähköisessä vuorovaikutuksessa. Verkkokyselyssä tilanteeseen ei vaikuta esimerkiksi tutkijan ja tutkittavan sukupuoli, ikä ja etninen tausta yhtä paljon kuin kasvokkaisessa kohtaamisessa. Verkkokyselyllä kerätyt vastaukset saadaan valmiiksi kirjoitettuna, jolloin litterointia ei erikseen tarvita. (Kuula, 2011, s. 174.) Vahvuutena verkkokyselyssä on se, että vastaajan on mahdollista vastata kyselyyn, silloin kun siihen löytyy aikaa. Ajan kanssa voi rauhassa tutustua aiheeseen ja kysymyksiin. Aineistonkeruumuotona verkkokysely on edullinen. (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 85–86.) Internetissä toteutettavan kyselyn yksi haaste on joustamattomuus. Kyselyn väärinkäsityksiä on mahdotonta oikaista tai kysymyksiä selventää. Verkkokyselyssä keskustelun käyminen vastaajan kanssa ei ole mahdollista. Toinen haaste saattaa olla vastaamattomuus ja avoimien kysymysten vastaukset voivat jäädä niukoiksi.

Verkkokyselyssä käytettiin eri kysymysmuotoja. Kysymysten sisällöt muotoutuivat teoriataustan, yhteistyökumppanin toiveiden ja omien pohdintojen kautta. Avoimet kysymykset mahdollistavat sen, että vastaaja voi ilmaista itseään omin sanoin. Avoimet kysymykset osoittavat, mitkä asiat ovat vastaajalle keskeisiä ja tärkeitä tuoda ilmi. Suljettujen kysymysten etu taas on, että ne tuottavat

vähemmän kirjavia, keskenään vertailukelpoisia vastauksia. Suljettuihin kysymyksiin vastaaminen on avoimia kysymyksiä mutkattomampaa. (Hirsjärvi ym., 2009, s. 201.) Avoimia kysymyksiä käytettiin, jotta aineistosta nousisi laadullisin menetelmin analysoitavaa materiaalia. Kyselyyn vastaaminen vei aikaa arviolta noin kymmenen minuuttia. Kyselystä pyrittiin tekemään mielekkäämpi käyttämällä sekä valinta-, että avoimia kysymyksiä. Jos kysely lomakkeella olisi ollut pelkästään avoimia kysymyksiä, se olisi voinut olla vastaajasta uuvuttavaa.

Lopulliseen kyselyyn tuli yhteensä kymmenen kysymystä, neljä valintakysymystä ja kuusi avointa kysymystä. Kyselyssä selvitettiin lastensuojelun perhehoitoon sijoitettujen lasten tuen tarpeita, tuen muotoja ja erillisiä tukipalveluita. Näitä kysyttiin, koska tuen tarpeiden määrä, muoto ja erilliset tukipalvelut ovat osa perhehoitajien kokemusta tuen tarpeiden huomioimisesta. Tuen muotoja ja taustatietoja, kuten lasten ikää, -määrää ja päivähoitomuotoa selvitettiin kyselyssä valintakysymyksillä. Loput kysymyksistä olivat avoimia. Avoimilla kysymyksillä haluttiin saada monipuolisemmin analysoitavaa perhehoitajien koetuista haasteista ja toiveista sekä kehitysehdotuksista. Kyselyssä selvitettiin minkälaisia haasteita perhehoitajat ovat kokeneet lastensuojelun perhehoitoon sijoitetuilla lapsilla varhaiskasvatuksessa. Tätä kysyttiin, koska perhehoitajien kokemat haasteet lastensuojelun perhehoitoon sijoitetuilla lapsilla ovat usein sellaisia asioita, joihin kaivataan tukea. Kyselyn lopussa selvitettiin, onko perhehoitajilla mielessä asioita, joilla varhaiskasvatuksen toimintaa voitaisiin kehittää, jotta tuen tarpeiden huomioiminen sujuisi jatkossa yhtä hyvin tai jopa paremmin. Aineisto kerättiin marraskuun 2023 aikana, vastausaikaa oli alun perin kaksi viikkoa. Yhteistyökumppani laittoi toiveestamme perhehoitajille menemään muistutusviestin kyselystä. Vastausaikaa lisättiin kolmella päivällä ja se kaksinkertaisti alkuperäisen vastaaja määrän. Sähköpostin vastaanottajia oli yhteensä 28. Kyselyyn vastasi lopulta 9 perhehoitajaa. Kerätty aineisto oli kokonaisuudessaan hyvä. Vastaukset olivat melko monipuolisia ja niistä nousi esiin analysoitavaa. Jälkeenpäin pohdittiin, että muutaman kysymyksen muotoilua olisi voinut miettiä tarkemmin, jotta vastauksista olisi saatu laajempia.

5.2 Sisällönanalyysin prosessi vaiheittain

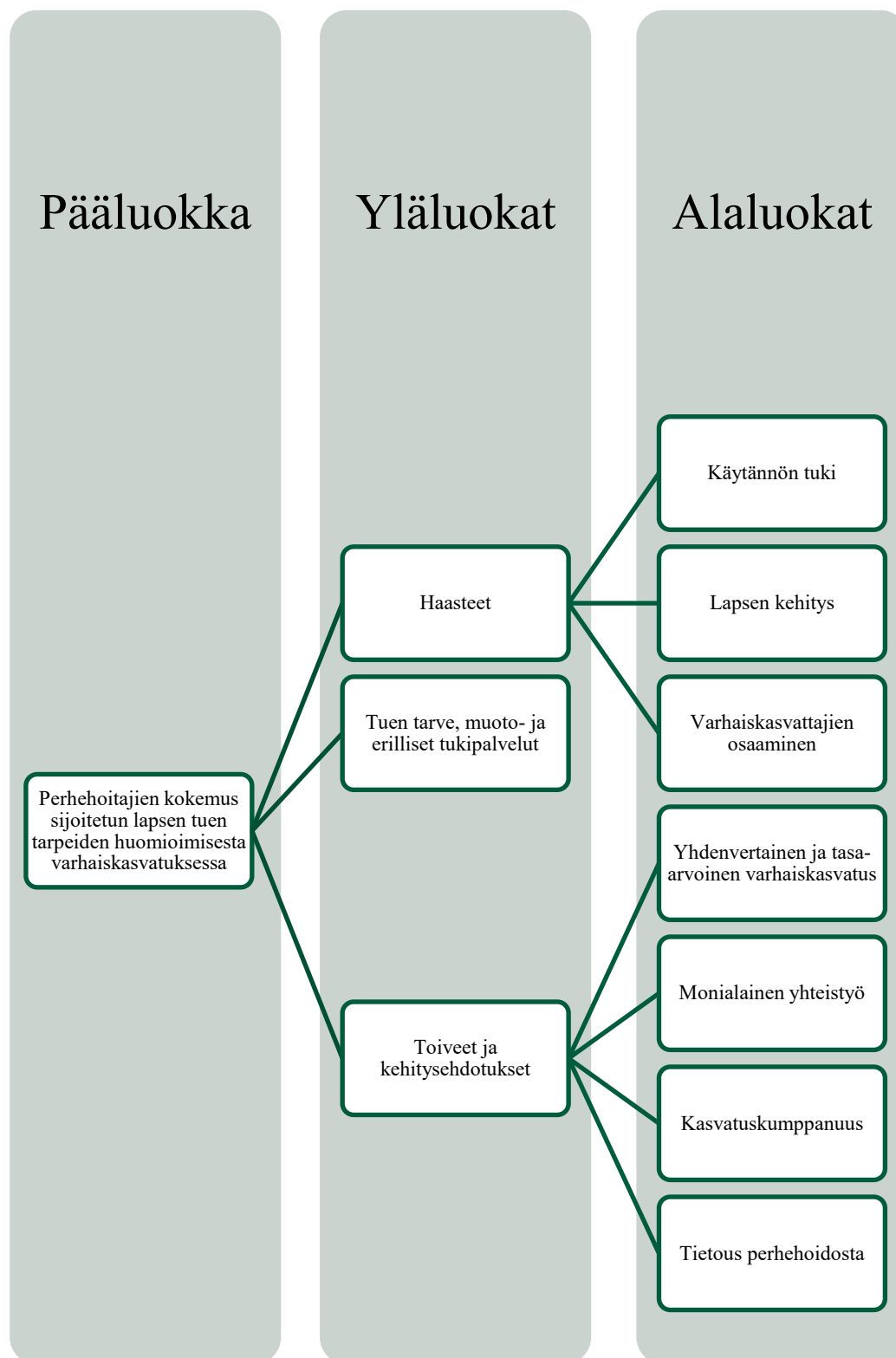
Aineisto analysoitiin käyttämällä sisällönanalyysia. Analyysi luo selkeän sanallisen kuvauksen tutkittavasta ilmiöstä ja tutkimuksen aineisto kuvaa tutkittavaa ilmiötä. Sisällönanalyysilla aineisto järjestetään selkeään ja tiiviiseen muotoon kadottamatta aineiston sisältämää informaatiota. Aineistolähtöisessä sisällönanalyysissa käsitteitä yhdistelemällä saadaan vastaus tutkimustehtävään. (Sarajärvi & Tuomi, 2018, s. 117.) Laadullisen aineiston tarkoitus on lisätä informaatioarvoa. Aineiston analysoinnissa hajanaisesta aineistosta tehdään mielekästä, selkeää ja yhtenäistä informaatiota tutkitusta ilmiöstä. Tutkija tekee aineisto lähtöisessä sisällönanalyysissa päätöksen siitä, mistä toiminnan logiikkaa tai tyypillistä kertomusta etsitään aineiston keruun jälkeen. (Vilka, 2021, s. 161–162.)

Verkkokyselyllä kerätyn aineiston analyysi toteutettiin sisällönanalyysin vaiheiden mukaan. Aineistoa lähestyttiin tutkimuskysymyksen pohjalta “Millaisia kokemuksia perhehoitajilla on lastensuojelun perhehoitoon sijoitetun lapsen tuen tarpeiden huomioimisesta varhaiskasvatuksessa?” Ensimmäiseksi sovittiin yhdessä, että tutustutaan aineistoon huolellisesti itsekseen ja sen jälkeen aletaan yhdessä analysoimaan vastauksia. Sisällönanalyysi tehtiin kolmen vaiheen mukaan. Ensin aineisto redusointiin eli pelkistettiin. Sen jälkeen aineisto klusteroitiin eli ryhmiteltiin ja luokiteltiin. Lopuksi aineisto abstrahoitettiin eli siitä luotiin teoreettisia käsitteitä. Analyysin jokaisessa vaiheessa tutkijan tulee ymmärtää tutkittavien heidän omasta näkökulmastaan. (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 122).

Aineiston redusointi eli pelkistäminen on ensimmäinen vaihe laadullisessa sisällönanalyysissa. Pelkistämisen tarkoituksena on karsia tutkimukselle epäolennainen materiaali pois, esimerkiksi tiivistämällä tai pilkkomalla aineiston osia. Pelkistämisvaiheessa korostetaan tutkimukselle olennaisia asioita, esimerkiksi merkitsemällä ja lajittelemalla ilmiöitä. (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 123.) Verkkokyselyn aineiston pelkistämisvaiheessa perhehoitajien kyselyvastauksia järjesteltiin ja aiheeseen liittyviä termejä ja käsitteitä korostettiin. Pelkistämisvaiheessa ylimääräiset ja epäolennaiset asiat karsittiin pois. Pelkistämisvaiheessa edettiin koko aineisto huolellisesti läpi yksi kysymys ja vastaus kerrallaan.

Pelkistäminen luo pohjaa seuraavalle vaiheelle. Klusterointivaiheessa tutkittavasta aineistosta ryhmitellään samankaltaiset teemat. Aineiston ryhmittelyä voi tehdä esimerkiksi samankaltaisten käsitteiden avulla. Alkuperäisaineiston materiaali käydään tässä vaiheessa tarkasti läpi. Samojen käsitteiden avulla ryhmitelystä ilmauksista luodaan alaluokat, jotka nimetään niihin sopivalla nimellä tai käsitteellä. (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 124). Tutkimuksessa hyödynnettiin klusterointivaihetta samankaltaisten kyselyvastausten luokitteluun. Luokitteluvaiheessa tarkistettiin perhehoitajien alkuperäiset vastaukset useaan kertaan, jotta vastaukset eivät pääse muokkautumaan. Luokiteltaessa vähäinen toistuvuus vastauksissa aiheutti haasteita, ja käsitteiden muodostaminen oli välillä vaikeaa. Syntyneet käsitteet ja yläluokat sisältävät useita näkökulmia ja ne luotiin teoretiedon sekä vastausten analyysin pohjalta. Aineiston abstrahoinnissa eli käsitteellistämässä luodaan teoreettisia käsitteitä, jotka ovat peräisin klusterointivaiheen lajittelusta. Abstrahointivaiheessa aineistossa toistuvat saman aiheiset käsitteet yhdistyvät ja muotoutuvat teoreettisiksi käsitteiksi. Teoreettisten käsitteiden avulla voidaan luoda tutkimuksen tuloksia ja johtopäätöksiä. (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 125). Aineistolähtöisen sisällönanalyysin avulla muodostetaan merkityskokonaisuus ihmisen muodostaman vastauksen sanasta, lauseesta tai lausejoukosta. (Vilkkä, 2021, s. 178.) Analyysin viimeisen vaiheen jälkeen aineistosta syntyi pää- ylä- ja alaluokat. (KUVIO 1)

6 TULOKSET

Kuvio 1. Sisällön analyysissä aineistosta muodostuneet luokat.

Perhehoitajille suunnattuun kyselyyn tuli vastauksia yhteensä 9. Kyselyn alussa kysyttiin varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten määrää, ikää ja päivähoitomuotoa. Kuudella perhehoitajalla oli kaksi varhaiskasvatukseen osallistuvaa lasta ja kolmella perhehoitajalla yksi varhaiskasvatukseen osallistuva lapsi. Kyselymme koski yhteensä viittätoista varhaiskasvatukseen osallistuvaa lastensuojelun perhehoitoon sijoitettua lasta. Suurin osa lapsista eli 73 % oli 4–6-vuotiaita ja 27 % oli 1–3-vuotiaita. Kaikkien lastensuojelun perhehoitoon sijoitettujen lasten päivähoitomuoto oli päiväkotinä. Tulokset on jaettu kolmen yläluokan mukaan.

6.1 Perhehoitoon sijoitetun lapsen haasteet varhaiskasvatuksessa

Perhehoitajista suurin osa koki, että lastensuojelun perhehoitoon sijoitetuilla lapsilla ei ole ollut haasteita varhaiskasvatuksessa. Heidän mukaansa varhaiskasvatuksessa kaikki on sujunut hyvin ja ongelmia ei ole esiintynyt. Muista vastauksista kävi ilmi, että perhehoitajat kokivat haasteita käytännön tuessa, lapsen kehityksessä ja varhaiskasvattajien osaamisessa.

Useampi perhehoitaja koki haasteeksi varhaiskasvatuksen käytännön tuen. Yksi perhehoitaja kuvasi, kuinka suuri haaste on saada lastensuojelun perhehoitoon sijoitettu lapsi mukaan varhaiskasvatukseen piiriin. Toinen perhehoitaja nosti käytännön tuen haasteeksi järjestelmän, johon kirjataan esimerkiksi lapsen hoitajat ja jonka kautta viestintä tapahtuu kasvattajien ja huoltajien välillä. Järjestelmän käyttöönoton kanssa oli ilmennyt ongelmia, ja toimimattomuus oli estänyt tiedon kulun perhehoitajan ja varhaiskasvatuksen välillä. Perhehoitajien mukaan käytännön tuen haasteiden takia perhehoitoon sijoitetut lapset olivat kärsineet.

Käytännön tuen haasteiden lisäksi perhehoitajat nostivat haasteeksi perhehoitoon sijoitetun lapsen kehitykseen liittyviä asioita. Yhden perhehoitajan kokemus oli, että perhehoitoon sijoitetun lapsen kehityksen viivästyminen on vaikuttanut lapsen toimintaan varhaiskasvatuksessa laaja-alaisesti. Toisen kokemuksen mukaan haasteena on ollut perhehoitoon sijoitetun lapsen leikkitaitojen-, keskittymisen- ja vuorovaikutustaitojen haasteet varhaiskasvatuksessa.

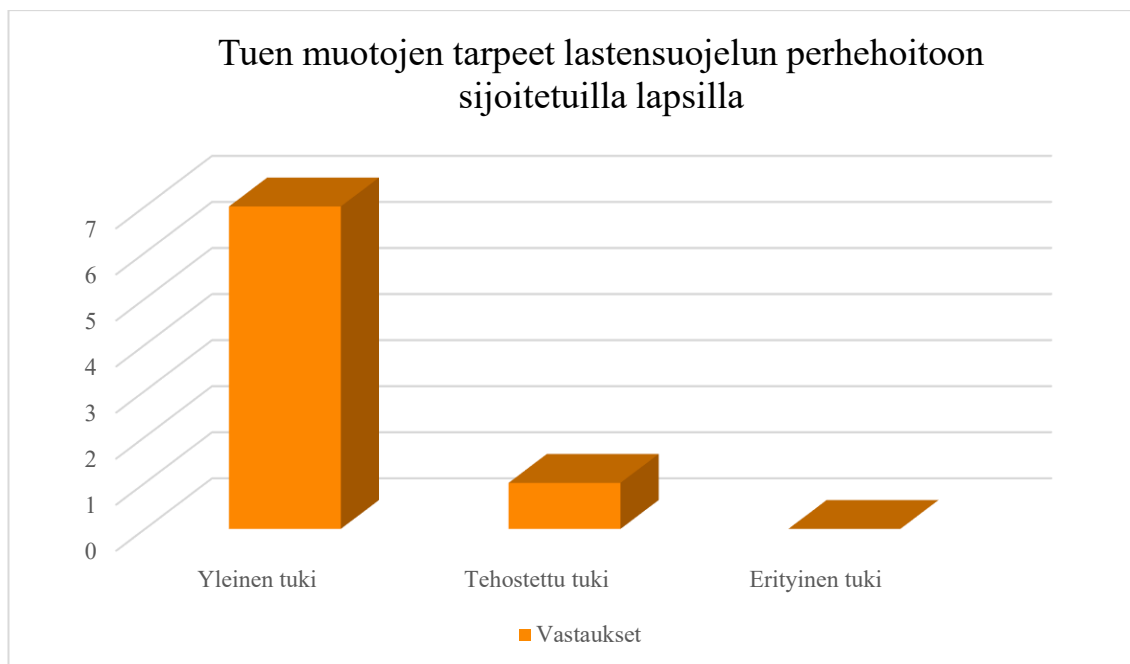
Perhehoitajat kokivat haasteeksi myös varhaiskasvattajien osaamisen. Haasteena nähtiin, että varhaiskasvattajilla ei ole riittävästi tietoisuutta siitä, että perhehoitajat eivät ole lasten huoltajia vaan sijaisvanhempia. Heillä ei täten ole yhtäläistä päätösvaltaa perhehoitoon sijoitetun lapsen asioista. Perhehoitajien mukaan haasteena oli myös lapsen yksilöllinen huomiointi. Heidän mielestensä aiemman taustan, kuten esimerkiksi traumaattisten ja väkivaltaisten kokemusten huomioiminen päiväkodin arjessa on ollut puutteellista.

Toisinaan tulee vahva tunne siitä, että perhehoitoon sijoitettujen lasten kohdalla tarkkailu heidän käytöksensä osalta on paljon intensiivisempää ja ongelmiin puututaan matalammalla kynnyksellä. Meitä sijaisvanhempia varmasti myös kohdellaan toisella tavalla joissain tilanteissa. Huomiotta jää usein se, että emme ole huoltajia vaan sijaisvanhempia. Meillä ei ole lapsen asioista samankaltaista päätösvaltaa kuin huoltajalla.

6.2 Perhehoitoon sijoitetun lapsen tuen tarpeet varhaiskasvatuksessa

Suurin osa perhehoitajista koki, että lastensuojelun perhehoitoon sijoitetuilla lapsilla ei ole ollut tuen tarvetta varhaiskasvatuksessa. Kahden perhehoitajan mukaan perhehoitoon sijoitetuilla lapsilla on ollut tuen tarvetta tarkkaavaisuuden kanssa. Yhden perhehoitajan mukaan tarkkaavaisuuden tukemiseksi varhaiskasvatuksessa lapsen kanssa käytetään tukiviittomia. Toinen perhehoitaja nosti perhehoitoon sijoitetun lapsen tukitoimena pienryhmätoiminnan.

Kyselyssä selvitettiin mitä tukea lastensuojelun perhehoitoon sijoitettu lapsi on saanut varhaiskasvatuksessa. Seitsemän perhehoitajaa (87,5 %) vastasi yleistä tukea ja yksi perhehoitaja (12,5 %) vastasi tehostettua tukea. Kukaan lapsista ei saanut erityistä tukea. (Taulukko 1.)

Taulukko 1. Tuen muotojen tarpeet lastensuojelun perhehoitoon sijoitetuilla lapsilla varhaiskasvatuksessa.

Kyselyssä kysyttiin perhehoitajilta, onko lastensuojelun perhehoitoon sijoitettu lapsi saanut varhaiskasvatuksessa erillisiä tukipalveluita. Suurin osa perhehoitajista kuvasi, että lastensuojelun perhehoitoon sijoitetuilla lapsilla ei ole käytössä erillisiä tukipalveluita varhaiskasvatuksessa, eikä niille ole tarvetta. Yksi perhehoitaja nosti esiin, että kahdelle lastensuojelun perhehoitoon sijoitetulle lapselle oli järjestetty varhaiskasvatuksessa yhteinen henkilökohtainen avustaja. Perhehoitajan mukaan avustajan tuella lapset pystyvät varhaiskasvatuksessa olemaan ryhmän tasavertaisia jäseniä.

Perhehoitajien kokemukset lastensuojelun perhehoitoon sijoitettujen lasten tuen tarpeiden huomioimisesta varhaiskasvatuksessa ovat positiivisia. Vastauksista kävi ilmi, että suurin osa perhehoitajista on tyytyväisiä lastensuojelun perhehoitoon sijoitettujen lasten tuen tarpeiden huomiointiin varhaiskasvatuksessa. Kaksi perhehoitajaa mainitsi olevansa erittäin tyytyväisiä tuen tarpeiden huomioimiseen ja toisen perhehoitajan mukaan tarpeiden huomiointi on ollut ennakoivaa ja ennalta-ehkäisevää. Yksi perhehoitaja koki, että lastensuojelun perhehoitoon sijoitetun lapsen tuen tarpeet on huomioitu varhaiskasvatuksessa paremmin kuin sellaisen lapsen, jota ei ole sijoitettu.

Perhehoitoon sijoitetun lapsen tuen tarpeet otetaan huomioon mutta ei-sijoitetun lapsen heikommin.

Useampi perhehoitaja koki merkittäväksi tekijäksi yhteistyön toimivuuden varhaiskasvatuksen henkilöstön kanssa. Yhteistyö perhehoitajien ja varhaiskasvattajien välillä koettiin tiiviiksi ja toimivaksi. Yhden perhehoitajan kokemuksen mukaan varhaiskasvatuksen henkilöstö on tarjonnut tukea automaattisesti lastensuojelun perhehoitoon sijoitetulle lapselle, vaikka todellista tarvetta ei ollut ilmennyt.

Yksi perhehoitaja kuvasi, että tuen tarpeiden huomiointi on ollut ongelmallista varhaiskasvatuksessa. Perhehoitaja koki varhaiskasvatushenkilöstön osaamisen ja ammattitaidon on puutteelliseksi. Perhehoitajan kokemuksen mukaan varhaiskasvatuksen henkilöstö ei ole ymmärtänyt perhehoitajien työtä. Perhehoitaja koki, että perhehoito sekä lastensuojelun perhehoitoon sijoitetut lapset ovat varhaiskasvattajille vieras ja tuntematon aihe. Perhehoitajan mukaan osaamista ja tietoutta asiasta pitää lisätä varhaiskasvattajien keskuudessa, jotta tuen tarpeiden huomioiminen on mahdollista.

6.3 Perhehoitajien toiveet ja kehitysehdotukset

Perhehoitajat toivoivat varhaiskasvatukselta yhdenvertaisempaa ja tasa-arvoisempaa kohtelua lapsesta tai taustasta riippumatta. Kaksi perhehoitajaa kuvasi olevansa todella tyytyväisiä perhehoitoon sijoitettujen lasten varhaiskasvatukseen. Heidän mielestään toiminnassa ei ole kehitettävää.

Perhehoitajat korostivat lasten yksilöllistä huomiointia ja tukemista sekä yhdenvertaista kohtelua. Yksi perhehoitaja koki, että lastensuojelun perhehoitoon sijoitettujen lasten tuen tarpeet eivät poikkea muiden lasten tuen tarpeista. Toinen perhehoitaja toivoi, ettei perhehoitoon sijoitetun lapsen tausta vaikuttaisi eriarvostavasti lapsen oikeuteen päästä varhaiskasvatuksen pariin. Vaan että

perhehoitoon sijoitetulla lapsella on yhdenvertainen oikeus varhaiskasvatukseen taustasta huolimatta.

Perhehoitoon sijoitettujen lasten tuentarpeet eivät varmastikaan poikkea tavallisten perheiden lasten tuentarpeesta - välttämättä. Toki lapset ovat yksilöitä, mutta silti kohtelun tulisi olla samankaltaista eikä eri arvostavaa.

Perhehoitajat pitivät tärkeänä henkilöstön ja kasvattajien pysyvyyttä. Suurin osa perhehoitajista korosti toimivan yhteistyön merkitystä varhaiskasvattajien ja perhehoitajien välillä. Onnistunutta kasvatuskumppanuutta kuvattiin tiiviiksi, avoimeksi ja toimivaksi. Yksi perhehoitaja nosti esiin, että päiväkodilta oli toivottu myös lastensuojelun perhehoitoon sijoitettujen lasten sosiaalityöntekijää mukaan tutustumaan ja keskustelemaan lasten asioista. Perhehoitaja koki sen erittäin hyväksi asiaksi.

Erittäin hyvä asia oli, että päiväkotitoivoi lasten sosiaalityöntekijää käymään tutustumassa ja keskustelemassa heidän kanssaan.

7 EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS

Hyvän tieteellisen käytännön mukaan tärkeimmät periaatteet ovat luotettavuus, rehellisyys, arvostus ja vastuunkanto. Näistä perusperiaatteista huolehditaan koko tieteellisen toiminnan elinkaaren ajan. Hyvän tieteellisen käytännön mukaan noudatamme eettisesti kestävästä tiedonhankintaa ja -käsittelyä sekä muiden tutkijoiden työn kunnioittamista viittaamalla heidän julkaisuihinsa asianmukaisella tavalla. (TENK, 2023, s. 12–13.) Tutkijalla on vastuu eettisten periaatteiden mukaisesta työskentelystä. Tutkimuskysymyksenkin valitseminen on yksi eettisistä päätöksistä. Tutkimus lähti liikkeelle ideasta, jota haluttiin tutkia yhteistyössä AVA-perhepalveluiden kanssa. Tutkimusidean pohjalta suunniteltiin aiheeseen sopiva kysymys, johon haluttiin saada vastaus. Kysymys muotoiltiin selkeäksi ja

sen tarkoitus on kertoa, mitä tutkimuksessa tehdään ja mistä näkökulmasta. Tutkimusta tehdessä huomioidaan ihmisarvoa kunnioittava työskentely. Eettinen sitoutuneisuus ohjaa hyvää tutkimusta. Olemme tehneet yhteistyösopimuksen ja tutkimusluvan yhteistyökumppanimme kanssa ennen opinnäytetyöprosessin alkamista.

Tutkimuksen eettisyyden kannalta on tärkeää suojata tutkimukseen osallistuvat perhehoitajat. Tutkittavan on tiedettävä mihin hän on osallistumassa, mitä tutkimuksessa on tavoitteena ja minkälaisia menetelmiä tutkimuksessa on käytössä. Tutkijan on selvitettävä voiko tutkimus olla riski vastaajalle. (Tuomi & Sarajärvi, 2009, s. 131.) Tutkimuksessa ei kerätty kenenkään henkilön nimeä, paikkakuntaa, päiväkotia tai muutakaan tunnistettavaa tietoa. Saate kirje sisälsi tiedon siitä, mihin kyselyn tuloksia käytetään. Kaikkien vastaajien osallistuminen perustui vapaaehtoisuuteen. Tutkimukseen osallistuville kerrottiin, millaista aineistoa kerätään, miten aineisto kerätään ja mihin kerättyä tietoa tullaan käyttämään. Kyselyyn osallistujilla oli mahdollisuus kysyä haastatteluun liittyviä lisäkysymyksiä sähköpostilla. Vältämme henkisiä haittoja ja suhtaudumme tutkittaviin ja tutkittavien vastauksiin asiallisesti ja arvostavasti. (Kuula, 2011, s. 237).

Tutkimuksen tietoperustassa huomioidaan hyvään tieteelliseen käytäntöön liittyvät periaatteet eli rehellisyys, yleinen huolellisuus sekä tarkkuus ja asianmukainen viittaaminen muiden tutkijoiden ja asiantuntijoiden julkaisuihin. (Koivisto & Aro, 2019.) Tutkimusaineiston säilyttämiseen liittyvät asiat on ratkaistu tutkimusetiikan mukaan. (Vilka, 2021, s. 47). Olemme tehneet verkkokyselyn aineistolle aineistonhallintasuunnitelman. (LIITE3) Aineistonhallintasuunnitelmassa on kuvattu aineiston asian mukaista käsittelyä ja sen hävittämistapa. Aineistonkeruun vaiheessa opinnäytetyömme luotettavuuteen on voinut vaikuttaa monia eri tekijöitä. Sähköiseen kyselylomakkeeseen on mahdollista vastata itselle sopivaan aikaan ja itselle sopivassa paikassa. Tämän takia on vaikea arvioida, onko vastaajilla ollut optimaalinen aika vastata verkkokyselyyn. Vai onko vaihtoehtoisesti tilanteessa ollut häiriö- tai vaikuttamistekijöitä, kuten kiirettä tai muita henkilöitä. Tutkimuksen otos jäi niukaksi, kyselyn vastausaikaa lisättiin, jotta vastauksia verkkokyselyyn olisi tullut enemmän. Vastausajan lisäpäivinä vastaaja määrä kaksinkertaistui ja olimme tehneet parhaamme tulosten luotettavuuden eteen.

Kyselyn tuloksissa näyttäytyi joitain ristiriitaisia vastauksia. Vastaukset ovat voineet johtua esimerkiksi huonosti muotoiluista kysymyksistä. Kyselylomakkeen onnistuminen vaatii huolellisen suunnittelun (Hirsjärvi ym., 2009, s. 198). Osa kyselylomakkeen tuloksista ja tarkastelusta jäi opinnäytetyöstämme pois, koska vastaukset eivät vastanneet tutkimuskysymykseemme tai antaneet lisäarvoa tutkimukselle. Tuloksissa on käytetty vastaajien sitaatteja, jotka valikoitiin siten, että yksittäistä henkilöä ei voida niistä tunnistaa. Sitaateilla perhehoitajien oma ääni tulee kuuluvaksi. Sitaattien kautta voidaan tulkita jokaisen perhehoitajan saaneen omakohtaisen kokemuksensa, tunteensa ja mielipiteensä esille tutkimuksen vastauksissa. Eettisyys liittyy tutkimuksen laatuun, vaikka tutkimus ei aina olisikaan laadukasta. Tutkijan tehtävänä on huolehtia hyvästä suunnitelmasta, tutkimusasetelman sopivuudesta ja laadukkaasta raportoinnista. (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 149.) Tutkimustulosten tulee tuottaa uutta tietoa tai tuoda ilmi miten vanhaa tietoa voidaan yhdistellä uudella tapaa, jotta ne täyttävät tieteelliselle tutkimukselle asetetut vaatimukset. (Vilka, 2021, s. 42). Tutkijan tulee noudattaa tutkimusetiikkaa samalla tavalla, miten ammattilaisen pitää noudattaa työssään ammattietiikkaa. Tutkimusetiikan ajantasainen sääntöjen ja ohjeiden seuranta on osa ammatillista ja tieteellistä sivistystä. (Vilka, 2021, s. 52–53).

8 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Suurin osa perhehoitajista oli sitä mieltä, että lastensuojelun perhehoitoon sijoitettujen lasten tuen tarpeet huomioidaan varhaiskasvatuksessa hyvin. Perhehoitajien kokemusten mukaan tuki on ollut ennakoivaa ja yhteistyö varhaiskasvatuksen henkilöstön kanssa on sujunut hyvin. Perhehoitajat kokivat haasteeksi käytännön tuen, perhehoitoon sijoitetun lapsen kehityksen haasteet ja varhaiskasvattajien osaamisen. Haasteena oli perhehoitoon sijoitetun lapsen saaminen varhaiskasvatuksen piiriin. Kaikilla lapsilla on oikeus saada varhaiskasvatusta, huolimatta lapsen tilanteesta tai taustasta. Aiemmin tehdyissä tutkimuksissa pidetään tärkeänä lapsen osallistumista laadukkaaseen varhaiskasvatukseen.

Laadukkaalla varhaiskasvatuksella on positiivisia vaikutuksia lapsen tulevaan koulutiehen ja menestymiseen opinnoissa sekä yhteiskunnalliseen pärjäämiseen. (Valtioneuvosto, 2019.) Perhehoitajat kokivat haasteeksi myös varhaiskasvattajien puutteellisen osaamisen. Varhaiskasvatuksen henkilöstöllä on tärkeä tehtävä perhehoitoon sijoitettujen lasten tunnistamisessa sekä heidän tukemisessaan. Perhehoitoon sijoitettujen lasten kohtelun tulee olla yhdenvertaista ja tasa-arvoista. Lapset tulevat varhaiskasvatukseen erilaisista ja yksilöllisistä lähtökohdista. Varhaiskasvattajien on tärkeä tiedostaa myös huoltajien ja perhehoitajien merkitys lapsen elämässä. Varhaiskasvatuksen tehtävä on huolehtia siitä, että jokainen lapsi kokee itsensä hyväksytyksi omana itsenään sekä yhdenvertaiseksi ryhmän jäsenenä. (Opetushallitus, i.a.-a).

Perhehoitajien mukaan perhehoitoon sijoitettujen lasten tuen tarpeisiin oli vastattu varhaiskasvatuksessa hyvin. Perhehoitajien mukaan suurimmalla osalla perhehoitoon sijoitetuista lapsista ei ollut tuen tarvetta varhaiskasvatuksessa. Tuen tarpeita oli todettu lähinnä tarkkaavaisuuden haasteiden kanssa ja niihin oli vastattu erilaisien tukitoimien kautta. Perhehoitajat olivat tuloksien mukaan hyvin tietoisia perhehoitoon sijoitettujen lasten tukitoimista varhaiskasvatuksessa. Oikea-aikaisilla, yksilöllisillä ja lapsen tarpeiden mukaisilla tukitoimilla voidaan edistää lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvointia. (Opetushallitus, i.a.-a). Tuloksien mukaan perhehoitoon sijoitetuilla lapsilla ei ollut juurikaan käytössä erillisiä tukipalveluita. Yksi kokemus erillisistä tukipalveluista oli henkilökohtainen avustaja perhehoitoon sijoitetuilla lapsilla varhaiskasvatuksessa. Perhehoitoon sijoitetut lapset ovat usein jääneet vaille huolenpitoa ja he tarvitsevat varhaiskasvatuksessakin rinnalleen turvallisen aikuisen. Varhaiskasvatuksessa henkilökohtainen avustaja on esimerkki tuen toteuttamisen rakenteellisesta ratkaisusta. Avustajan tehtävä on tukea lapsen yhteenkuuluvuuden tunnetta ja tukea lasta toimimaan ryhmässä lapsen vahvuuksien kautta. (SEURE, i.a.)

Opinnäytetyön tulokset ovat osin yhteneväisiä aiempien tutkimuksien kanssa. Hyvösen & Mustalahden opinnäytetyön tutkimuksessa perhehoitajat kokivat, että henkilökunnan vaihtuvuus on ongelmallista etenkin sijoitetulle lapselle. Sijoitettujen lasten oireilun tunnistaminen, ymmärrys traumatisoitumisesta ja

tietämys kiintymyssuhde häiriöistä varhaiskasvatuksen työntekijällä tulee olla riittävää. Tutkimuksessamme perhehoitajat toivoivat varhaiskasvattajilta pysyvyyttä. Sekä meidän, että Hyvösen & Mustalahden toteuttamissa tutkimuksissa kasvatustyötä arvostettiin ja sitä pidettiin pääsääntöisesti hyvänä. Tutkimuksemme tuloksissa nousi esiin positiivisena asiana se, kun varhaiskasvatus oli toivonut sosiaalityöntekijän mukaan keskustelemaan lapsen asioista. Lain mukaan perhehoitoon sijoitetun lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän tulee tehdä yhteistyötä varhaiskasvatuksen kanssa. Verkostotapaamisessa tulee vaihtaa yhteystiedot toimijoiden välillä. Tapaamisessa tulee antaa tarvittavia taustatietoja varhaiskasvatuksen henkilöstölle, jotta tuen tarjoamista voidaan suunnitella ja järjestää.

Tutkimuksemme mukaan perhehoitajien mielestä varhaiskasvatuksen monialaisen yhteistyön sujuminen on merkittävässä asemassa sijaislapsen ja sijaisperheen arjessa. Toimivan ja hyvän monialaisen yhteistyön edellytys on tieto lapsen kehityksestä ja hyvinvoinnista silloin, kun lapselle suunnitellaan tukea. Perhehoitajan ja varhaiskasvatuksen välinen yhteistyö lisää luottamusta ja turvaa lapsen kehitystä. Lapsen etu on, että aikuiset hänen arjessaan pystyvät avoimeen dialogiseen keskusteluun rakentavasti. Huostaanotettu lapsi on voinut joutua kokemaan aiemmin turvattomuuden tunnetta, sietämään epävarmuutta ja stressiä. Lapsi kuntoutuu parhaiten tavanomaisessa arjessa, jossa voi kokea turvaa ja luottaa häntä kannattelevaan verkostoon sijaisperheessä ja varhaiskasvatuksessa.

Työskentelemme tällä hetkellä varhaiskasvatuksessa ja lastensuojelussa. Opinnäytetyön aiheessa halusimme yhdistää nämä molemmat mielenkiinnon kohteemme ja sosionomi opintojen suuntaukset. Opinnäytetyöprosessi lisäsi ammatillista osaamistamme, teoria, tutkimus ja projektinhallinta tietoaamme. Opinnäytetyön tekeminen antoi kokemusta aikatauluttamisen, monialaisen yhteistyön ja ongelmien sekä haasteiden ratkaisemiseen. Teoriaan ja aiempiin tutkimuksiin tutustuminen sijaislapsista, perhehoitajista, varhaiskasvatuksesta ja tuen tarpeista on vahvistanut ja syventänyt meidän teoria tietouttamme. Koemme, että saimme opinnäytetyöstämme asiantuntija tietoa omille ammatti kenttillemme varhaiskasvatukseen ja lastensuojeluun. Opinnäytetyön aihe valikoitui helposti AVA

perhepalveluiden toiveelle ja heidän tarpeitaan vastaavaksi. Pidimme aihetta tärkeänä ja se oli meistä todella mielenkiintoinen. Yhteistyö on toiminut luontevasti AVA perhepalveluiden kanssa. Perhehoitajien vastauksista nousi erityisesti esille lapsen edun ajaminen ja pyrkiminen hyvään sekä kehittävään yhteistyöhön monialaisesti varhaiskasvatuksen kanssa.

Molemmille meistä tuli tunne, että työskennellessämme nyt varhaiskasvatuksessa, perheohjaajana ja perhehoitajana haluamme omalta osaltamme olla puutumassa tutkimuksessakin havaittuihin epäkohtiin työssämme. Haluamme kehittää osaamistamme myös haastavien elämäntilanteiden huomioimiseen, joissa sijoitetut lapset ja heidän perheensä ovat. Ammattialoille sekä varhaiskasvatukseen, että perhehoitajille haluamme tutkimuksemme kautta tuoda ilmi, että moniammatillisesti tuen tunnistaminen, tarjoaminen ja hyvä verkostojen toimivuus on ensisijaista. Jotta se tärkein ja ensisijainen, eli lapsen etu toteutuisi rakentavasti yhteistyössä varhaiskasvatuksen arjessakin.

AVA perhepalvelut saivat opinnäytetyöstämme tutkimustietoa perhehoitajiensa kokemuksista ja näkemyksistä lastensuojelun sijoitetun lapsen tuen tarpeista varhaiskasvatuksessa. Voidakseen tukea perhehoitajiaan ja parantaa sekä kehittää moniammatillista yhteistyötä perhehoitajiensa ja varhaiskasvatuksen välillä, siten että sijoitettu lapsi saisi tarvitsemansa tuen. Tutkimuksen tulokset olivat pääosin positiivisia ja perhehoitajat olivat tyytyväisiä. Tutkimuksestamme nousi esiin myös haasteita ja kehitysehdotuksia, joista AVA perhepalvelut saavat tietoutta ja voivat kehittää toimintaansa niiden pohjalta. AVA perhepalvelut myös vahvistuivat tutkimuksemme tuloksista. Erityisesti siitä, miten tärkeänä ja hyvänä asiana on pidetty moniammatillisista yhteistyötä ja sijoitetun lapsen sosiaalityöntekijän mukana oloa varhaiskasvatuksen keskusteluissa.

Tutkimuksemme aikana ja sen jälkeen nousi esiin erilaisia jatkotutkimus- ja kehittämisisideoita. Tuen rakenteista säädettiin hiljattain varhaiskasvatuslaissa. (L 540/2018). Sen toteutumista ja vaikutuksia on tutkittu vielä vähän. Voisiko tuen tarpeita ja niiden toteutumista tutkia isommalta otannalta, kuinka kolmiportainen tuki varhaiskasvatuksessa toteutuu. Entä, mitä kokemuksia uudistuksesta varhaiskasvattajilla tai vanhemmillä on. Mielenkiintoista olisi tutkia myös sitä, millä

konkreettisilla keinoilla tuen tarpeisiin vastataan varhaiskasvatuksessa. Kehittämisideaksi ehdotamme tutkimuksemme tulosten pohjalta opasta tai koulutusta, jossa kerrottaisiin perhehoidosta varhaiskasvattajille. Tiedämme, että sellaisia materiaaleja on jo olemassa. Tutkimuksessamme kuitenkin varhaiskasvattajien tietämys ja osaaminen perhehoitoa koskien koettiin haasteeksi. Kertaus ja ajan-kohtainen informaatio perhehoidosta varhaiskasvattajille voisi olla hyväksi.

LÄHTEET

- AVA perhepalvelut. (i.a). *Sijaisvanhemmuus*. Saatavilla 14.10.2023
<https://www.avaperhepalvelut.fi/perhehoito/sijaisvanhemmuus>
- Eriksson, P., & Säles, E. (2021). *Lastensuojelun perhehoidon järjestäminen*. (Työpaperi 6/2021). Terveystieteiden tutkimuskeskus ja hyvinvoinninlaitos.
https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/141024/URN_ISBN_978-952-343-627-5.pdf
- Heinonen, H., Iivonen, E., Korhonen, M., Lahtinen, N., Muuronen, K., Semi, R., & Siimes, U. (toim.). (2016). *Lasten oikeudet ja aikuisten vastuut varhaiskasvatuksessa*. PS kustannus.
- Heiskanen, N. (2019). *Lapsen tuen tarpeet ja tukitoimet varhaiskasvatuksen pedagogisissa asiakirjoissa*. [Väitöskirja, Jyväskylän yliopisto].
https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/65796/978-951-39-7868-6_vaitos08112019.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Hiekkavuo, A., & Forssell, M. (2018). *Kuuden suurimman kaupungin varhaiskasvatuksen palvelut ja kustannukset vuonna 2017*. Kuusikko-työryhmän julkaisusarja. Helsinki: Edita Prima Oy. Hirsjärvi, S., Remes, P., & Sajavaara P. (2009). *Tutki ja kirjoita*. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi
- Hyvönen, J., & Mustalahti, H. (2020). *SIOJITETTU LAPSI VARHAISKASVATUKSESSA*. "Sijoitettu lapsi on niin eri juttu, mutta kuitenkin ihan tavallinen lapsi". [Opinnäytetyö, Diakonia-ammattikorkeakoulu].
- Hänninen, S. (2016). *Rakasta, kärsi ja uskalla*. Helsinki: Kirjapaja.
- Itsenäisyyden juhluvuoden lastensäätiö. (i.a). *Talousvaikeuksilla yhteys lasten sijoitukseen kodin ulkopuolelle kuntatasolla*. Saatavilla 26.12.2023
<https://itla.fi/talousvaikeuksilla-yhteys-lasten-sijoitukseen-kodin-ulkopuolelle-kuntatasolla/>

- Koivisto, K., & Aro, P. (2019). *Ammattikorkeakoulun opinnäytetöiden eettiset kysymykset*. ePooki. Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut 72. <http://urn.fi/urn:nbn:fife20191024346>
- Kuula, A. (2011). *Tutkimusetiikka – Aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys*. Tampere: Vastapaino.
- L 263/2015. Perhehoitolaki. Saatavilla 11.10.2023
<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2015/20150263>
- L 417/2007. Lastensuojelulaki. Saatavilla 11.10.2023
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417>
- L 540/2018. Varhaiskasvatustalaki. Saatavilla 11.10.2023
<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2018/2018054>
- Niemelä, H-L., & Väliavaara, C. (2021). *Sijoitettu lapsi varhaiskasvatuksessa*. Jyväskylä: Kirjapaino Kari ky
- Opetusalan ammattijärjestö. (2023). *Varhaiskasvatuksen resurssiongelmien eivät voi tulla enää yllätyksenä kuntapäätäjille*. Saatavilla 26.12.2023
<https://www.oaj.fi/ajankohtaista/uutiset-ja-tiedotteet/2023/varhaiskasvatuksen-resurssiongelmien-eivat-voi-tulla-ena-yllatysena-kuntapaattajille/>
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. (i.a.-a). *Lapsen oikeus varhaiskasvatukseen*. Saatavilla 6.11.2023 <https://okm.fi/varhaiskasvatusoikeus>
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. (i.a.-b). *Lapsen tuki varhaiskasvatuksessa*. Saatavilla 15.10.2023 <https://okm.fi/lapsen-tuki-varhaiskasvatuksessa>
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. (i.a.-c). *Varhaiskasvatuksen laadun ja tasa-arvon kehittämissuunnitelma*. Saatavilla 7.11.2023 <https://okm.fi/varhaiskasvatuksen-kehittamissuunnitelma>
- Opetushallitus. (2022). *Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet*. Saatavilla 15.10.2023 https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/Varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet_2022_2.pdf
- Opetushallitus. (i.a.-a). *Mitä on lapsen tuki varhaiskasvatuksessa?* Saatavilla 6.12.2023 <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/mita-lapsen-tuki-varhaiskasvatuksessa>
- Opetushallitus. (i.a.-b). *Mitä on varhaiskasvatus?* Saatavilla 15.10.2023
<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/mita-varhaiskasvatus>

- Perhehoitoliitto. (2014). *Parasta perhehoitoa*. Perhehoidon tietopaketti. Perhehoitoliitto ry. 4. uudistettu painos. Keuruu: Keuruun laatupaino.
- Perhehoitoliitto. (2016). *Hyvää perhehoitoa*. Toimeksiantosuhteisen perhehoidon tietopaketti. Perhehoitoliitto ry Jyväskylä: Grano Jyväskylä.
- Perhehoitoliitto. (2018). *Hyvää perhehoitoa*. Toimeksiantosuhteisen perhehoidon tietopaketti. 3. uudistettu painos. Jyväskylä: Perhehoitoliitto ry.
- Pesäpuu ry. (i.a). "*Jotta sijoitetut lapset saavat tarvitsemansa tuen jo varhaiskasvatuksessa*". Saatavilla 23.10.2023
<https://pesapuu.fi/2021/10/jotta-sijoitetut-lapset-saavat-tarvitsemansa-tuen-jo-varhaiskasvatuksessa/>
- Pihlaja, P., & Viitala, R. (2022). *Varhaiserityiskasvatus*. P-S Kustannus.
- Ranta, S. (2021). *Kasvun juuret miten tuen lapsen oppimista ja hyvinvointia?* Keuruu: Otavan kirjapaino oy.
- Sarajärvi, A., & Tuomi, J. (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- SEURE. (i.a). *Avustajan työ varhaiskasvatuksessa*. Saatavilla 15.12.2023
<https://www.seure.fi/koulutukset/avustajan-tyo-varhaiskasvatuksessa/>
- Sinkkonen, J. (2018). *Kiintymyssuhteet elämänkaareissa*. Helsinki: Duodecim.
- Sinkkonen, J. (2008). *Mitä lapsi tarvitsee hyvään kasvuun*. Helsinki: WSOY
- Sinkkonen, J. (2015). *Mitä tulisi ottaa huomioon lasta sijoitettaessa*. Teoksessa: J. Sinkkonen & K. Tervonen-Arnkil (toim.) *Lapsi uusissa oloissa: Tietoa sijaishuollosta ja adoptiosta*. Helsinki: Duodecim, 127–156.
- Sudenlehti, J., & Uusitalo, I. 2018. *Tulevaisuuden lastensuojelu*. Tallinna: Print Best.
- Terveyden ja hyvinvoinninlaitos. (2020). *Perhehoito*. Saatavilla 13.10.2023
<https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/sijais-huolto/sijaishuollon-muodot/perhehoito>
- Terveyden ja hyvinvoinninlaitos. (2023). *Kodin ulkopuolelle sijoitetut 0–17-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä. (THL) (ind.191)*.

Saatavilla 26.12.2023

<https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/metadata/indicators/191>

Tuomi, J., & Sarajärvi, A. (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki: Tammi.

Tuovila, P. (2008). *Menestykset ja lapsen kehitys*. Teoksessa: J. Ketola (toim.), *Menestyksistä mahdollisuuksiin: Perhehoitoa lasten ja vanhemmuuden tueksi*. (s. 32–46). Jyväskylä: PS-kustannus.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta. (2023). *Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa*, Tutkimuseettinen neuvottelukunta. https://tenk.fi/sites/default/files/2023-03/HTK-ohje_2023.pdf

Valtioneuvosto. (2019). *Lapsen oikeus kokoaikaiseen varhaiskasvatukseen palautuu*. Saatavilla 5.12.2023 <https://valtioneuvosto.fi/-/1410845/lapsen-oikeus-kokoaikaiseen-varhaiskasvatukseen-palautuu>

Vilka, H. (2021). *Tutki ja kehitä*. Jyväskylä: PS-kustannus.

LIITTEET

LIITE 1: Saatekirje

Moi perhehoitaja!

Me olemme opinnäytetyötä tekeviä sosionomiopiskelijoita Pieksämäen Diakonia-ammattikorkeakoulusta. Suuntaudumme opinnoissamme varhaiskasvatukseen ja lastensuojeluun. Meidän aiheemme on perhehoitajien kokemukset lastensuojelun perhehoitoon sijoitetun lapsen tuen tarpeiden huomioimisesta varhaiskasvatuksessa. Haluamme yhdessä AVA- perhepalveluiden kanssa saada lisää tietoutta asiasta, jotta varhaiskasvatuksen olisi helpompi ottaa huomioon lastensuojelun perhehoitoon sijoitettujen lapsien yksilöllisyys ja tuen tarpeet ja perhehoitajien näkökulma.

Opinnäytetyössämme selvitämme perhehoitajan näkökulmasta, huomioidaanko lastensuojelun perhehoitoon sijoitetun lapsen yksilöllisyys ja tuen tarpeet varhaiskasvatuksen toiminnassa. Pystytäänkö lapsen tuentarpeet ottamaan huomioon ja tarjoamaan yksilöllistä ja kohdennettua tukea oikea-aikaisesti. Haluamme myös kuulla aiheeseen liittyvistä niin hyvistä kuin huonoista kokemuksista sekä ideoista.

Aineiston keräämme opinnäytetyöhön Webropol-kyselyn avulla. Vastaaminen vie aikaa noin 10 minuuttia. Emme kerää kyselyssä tunnistettavia tietoja ja mahdolliset tunnistettavat tiedot poistetaan vastauksista. Kerättyä aineistoa käytetään vain tässä opinnäytetyössä ja aineisto hävitetään opinnäytetyön valmistuttua. Opinnäytetyö julkaistaan osoitteessa theseus.fi.

Linkki kyselyyn <https://link.webpolsurveys.com/S/0825D2738BB63DE5>

Jos haluat lisätietoa, meihin voi ottaa yhteyttä sähköpostitse suvi.kaipila@student.diak.fi tai vivian.makela@student.diak.fi.

Kiitos osallistumisesta ja kehittämissyhteistyöstä!

Ystävällisin terveisin Suvi Kaipila ja Vivian Pasuri

LIITE 2: Haastattelukysymykset

1. Montako varhaiskasvatuksessa käyvää lastensuojelun perhehoitoon sijoitettua lasta sinulla on?

Vastausvaihtoehdot: 1., 2., 3., 4.

2. Varhaiskasvatuksessa käyvän lapsen/(lasten) ikä?

Vastausvaihtoehdot: 1.v, 2.v, 3.v, 4.v, 5.v

3. Lastensuojelun perhehoitoon sijoitetun lapseni päivähoitomuoto?

Vastausvaihtoehdot: Päiväkoti, Perhepäivähoito, Muu, mikä?

4. Minkälaisia haasteita olet kokenut lastensuojelun perhehoitoon sijoitetulla lapsella olevan varhaiskasvatuksessa?

5. Onko lastensuojelun perhehoitoon sijoitetulla lapsella/lapsilla todettu varhaiskasvatuksessa tuen tarpeita?

6. Mitä tukea lastensuojelun perhehoitoon sijoitettu lapsi on varhaiskasvatuksessa saanut?

Vastausvaihtoehdot: Yleistä tukea, Tehostettua tukea, Erityistä tukea.

7. Onko lastensuojelun perhehoitoon sijoitettu lapsi saanut erillisiä tukipalveluita varhaiskasvatuksessa? Mitä?

8. Miten sinun mielestäsi lastensuojelun perhehoitoon sijoitetun lapsen tuen tarpeet on huomioitu varhaiskasvatuksessa?

9. Miten mielestäsi varhaiskasvatuksen tulisi kehittää toimintaa, jotta lastensuojelun perhehoitoon sijoitettujen lasten yksilöllisyys ja tuen tarpeet otettaisiin paremmin huomioon?

10. Tuleeko vielä mieleen jotain muuta aiheeseen liittyvää, mitä haluaisit nostaa esille?

LIITE 3: Aineistonhallinta suunnitelma

Opinnäytetyön nimi: Perhehoitajien kokemuksia sijaislapsien tuen tarpeiden huomioimisesta varhaiskasvatuksessa

Opinnäytetyön tekijät: Suvi Kaipila ja Vivian Pasuri

1 AINEISTON HANKINNAN MENETELMÄT JA AINEISTON MUOTO

Keräämme aineiston haastattelemalla perhehoitajia Webropol-kyselyllä. Tavoitamme perhehoitajat AVA-perhepalveluiden kautta. He lähettävät saatekirjeen ja kyselypyynnön perhehoitajille. Vastaamalla kyselyyn perhehoitajat antavat suostumuksensa vastauksen käyttämiseen opinnäytetyössämme. Emme kerää opinnäytetyötä varten mitään tunnistetietoja.

2 AINEISTOJEN SÄILYTYS OPINNÄYTETYÖPROSESSIN AIKANA JA OPINNÄYTETYÖN VALMISTUTTUA

Siirrämme Webropolista vastaukset Word-tiedostoon ja jaamme tiedoston OneDrivessä opinnäytetyön tekijöiden kesken. Aineistoa ei jaeta muille esimerkiksi yhteistyökumppanille. Aineisto hävitetään opinnäytetyön julkaisemisen jälkeen OneDrivestä.